

EIERSKAPSKONTROLL

EIERSKAPSFORVALTNING I SKEDSMO KOMMUNE

AUGUST 2018

INNHold

SAMMENDRAG MED VURDERINGER OG ANBEFALINGER	3
Sammendrag med vurderinger	3
Ordførerens og rådmannens uttalelser	6
Revisjonens anbefalinger	7
1 Innledning	8
1.1 Om Skedsmo kommunes eierskap	8
1.2 Bakgrunn og formål	9
1.3 Problemstillinger og kontrollkriterier	9
1.4 Metode og avgrensing	10
2 Kontrollkriterier	12
2.1 Innledning	12
2.2 Ansvar og styring av virksomhet som er lagt utenfor kommunens organisasjon	12
2.3 Hvem utøver eierviljen i kommunen	14
2.4 Eierstyringsløyfen	15
2.5 Om det å være eierrepresentant	16
2.5.1 Om rollen	16
2.5.2 Opplæring	17
2.6 Særlig om informasjon fra selskapene til de folkevalgte	18
2.7 Internkontroll	18
2.7.1 Innledning	18
2.7.2 Om krav til internkontrollen	19
2.8 Utlede kriterier	21
3 Opplæring av folkevalgte i eierstyring	22
3.1 Innledning	22
3.2 Funn	22
3.2.1 Om rutiner	22
3.2.2 Om gjennomføring av folkevalgtopplæring	23
3.3 Revisjonens vurdering	24
4 Har kommunen tilfredsstillende rutiner for eierstyring?	26

4.1	Innledning	26
4.2	Funn	27
4.2.1	Har kommunen etablert rutiner for forankring av sakene som skal opp til behandling i eierorganet?	27
4.2.2	Har kommunen utarbeidet rutiner for hva som forventes av bistand fra administrativt nivå?	29
4.2.3	Har kommunen skriftlig nedfelt delegering til det folkevalgte organet som utøver eierviljen?	31
4.2.4	Har kommunen etablert rutiner for informasjonsflyt tilbake til folkevalgt nivå om selskapene og deres drift på vegne av kommunen?	31
4.2.5	Hva mener de folkevalgte selv om informasjon de får om selskapene?	31
4.3	Revisjonens vurdering	35
5	Følges rutinene for forankring av saker i praksis?	37
5.1	Innledning	37
5.2	Funn - administrasjonens forberedelse av saker fra selskapene	38
5.3	Funn - formannskapetets behandling og mandatering av eierrepresentanten	38
5.3.1	Følger formannskapet rådmannens innstilling?	38
5.3.2	Gir formannskapet føringer til kommunens eierrepresentant?	39
	Eksempler fra rådmannens saksfremlegg	40
5.3.3	Rammene/mandatet til kommunens eierrepresentanter	42
5.4	Revisjonens vurdering	43
1	Vedlegg – Litteratur og kildehenvisninger	45
2	Vedlegg – oversikt over selskapenes generalforsamling og representantskap	46
2.1	Strandveien 1 AS	46
2.2	Nedre Romerike Vannverk IKS	51
2.3	Romerike Krisesenter IKS	57
3	Vedlegg – Eierstyringssekretariatets mandat	62
4	Vedlegg - Spørreundersøkelse	64
5	Vedlegg – Eksempel på rutine fra Ullensaker kommune	70

SAMMENDRAG MED VURDERINGER OG ANBEFALINGER

Sammendrag med vurderinger

Formål og problemstilling

Prosjektet har som formål å undersøke og belyse oppfølgingen av eierskapet i kommunen. En sentral del av dette er å undersøke om det er etablert rutiner for opplæring av eierrepresentantene til kommunen, rutiner for utøvelse av eierskapet, og om disse følges i praksis. Dette betyr å identifisere prosessen fra eierviljen etableres til den utøves på selskapets generalforsamling/representantskap, og deretter om det som er besluttet på generalforsamling/representantskap rapporteres tilbake til det organet som har gitt eierrepresentanten sitt mandat til eiermøtet.

Om opplæring av folkevalgte eierrepresentanter

Følgende revisjonskriterier blir lagt til grunn for problemstilling 1 i undersøkelsen:

Problemsstilling 1	Kriterier
<p>Har kommunen etablert rutiner for tilfredsstillende opplæring av folkevalgte som skal være kommunens eierrepresentanter i selskaper (herunder § 27-samarbeid), og er disse fulgt i praksis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kommunen bør ha rutiner for hvordan de sikrer at de folkevalgte får tilstrekkelig opplæring i det å være eier av selskaper. ➤ Rutinene bør legge opp til at opplæringen skjer i løpet av de 6 første månedene i valgperioden, og etter 2 år, jf. KS anbefaling for god eierstyring nr. 1. ➤ De som er valgt som representanter i eierorgan bør ha fått en særskilt opplæring i vervet i henhold til kommunens egne rutiner. ➤ Eierrepresentantene bør oppleve å ha fått tilstrekkelig opplæring i sin rolle.

Revisjonens undersøkelser viser at det så langt i valgperioden kun er gjennomført en generell folkevalgtopplæring, hvor eierstyringen inngår som en mindre del av kursopplegget.

Kommunen har selv i sin eiermelding lagt til grunn at det skal skje en særskilt opplæring av eierrepresentantene til de ulike eierorganene i selskaper og samarbeid som kommunen eier. Revisjonens undersøkelser viser videre at denne særskilte opplæringen ennå ikke er gjennomført for innværende valgperiode. Kommunen bør følge opp sin eiermelding på dette punkt og gjennomføre slik opplæring. For å sikre at representantene kan nyttiggjøre seg en opplæring er det etter revisjonens vurdering viktig at man ikke venter for lenge med å sette dette på dagorden.

Fra spørreundersøkelsen fremgår det at opplæringen av kommunens eierrepresentanter anses tilfredsstillende med hensyn til rolleforståelse, forståelse av eierviljen og kunnskap om styringsmodeller. Samtidig viser spørreundersøkelsen at det er et behov blant eierrepresentantene for mer opplæring. Det må være opp til kommunen å vurdere hvilke tema og form opplæringen skal ha for å være mest mulig nyttig for de sittende representantene.

På denne bakgrunn er det etter revisjonens syn etablert praksis og rutiner for folkevalgtopplæring, men for at denne skal være tilfredsstillende bør det legges opp til at opplæringen av kommunens eierrepresentanter ikke kommer for sent ut i valgperioden. Dette understøttes av spørreundersøkelsens resultat, hvor det er et uttalt behov for opplæring fra de folkevalgte eierrepresentantene som ikke har hatt slik opplæring.

Om rutiner for eierstyring

Følgende revisjonskriterier blir lagt til grunn for problemstilling 2 i undersøkelsen:

Problemsstilling 2	Kriterier
<p>Er det etablert tilfredsstillende rutiner (intern kontroll) for utøvelse av eierviljen ved mandatering av kommunens representanter til eierorganer?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kommunen bør ha en helhetlig og samlet rutine for hvordan kommunen skal følge opp sitt eierskap, herunder mandatering av eierrepresentanten forut for møte i eierorganet. Rutinene bør avklare: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva som forventes av bistand og forberedelse av sakene fra administrativt nivå. ○ Hvordan løpende saker fra selskapene forut for møter i eierorganet skal forankres i kommunen. ○ Informasjonsflyt tilbake til folkevalgt nivå om selskapene og deres drift på vegne av kommunen. ➤ Kommunen bør skriftlig nedfelle delegering til det folkevalgte organet som utøver eierviljen.

Revisjonen har lagt til grunn at kommunen bør ha en helhetlig og samlet rutine for hvordan kommunen skal følge opp sitt eierskap, herunder mandatering av eierrepresentanten forut for møte i eierorganet. Rutinene bør avklare både administrasjonens rolle i saker fra selskapene, hvordan disse forankres i kommunen på folkevalgt nivå, og hvordan det rapporteres tilbake til kommunen fra møtene i eierorganene.

Revisjonens gjennomgang har vist at det er etablert god praksis for eierstyringsprosessen i kommunen, med unntak av tilbakerapportering fra møter i eierorganene til formannskapet. Rutinene er imidlertid ikke samlet og bare delvis formalisert.

Når det gjelder rutiner for hva som forventes fra administrasjonenes side i disse sakene er det etablert en tilfredsstillende praksis, men den er ikke tilstrekkelig formalisert. Den er mer formalisert for selskapene som ligger under eierstyringssekretariatet, enn for de selskapene som ikke gjør det. De skriftlige rutinene som er på plass fremstår som noe fragmenterte i og med at de er delvis nedfelt i Eiermeldingen, og delvis følger de rutiner for saker som skal til formannskapet. Revisjonen vurderer at det hadde styrket kommunens internkontroll om dette ble nedfelt i en samlet og helhetlig rutine i kommunens internkontrollsystem. Dette handler om hvordan prosessene skal foregå internt i Skedsmo kommune, og det er derfor viktig at det er en del av kommunens internkontrollsystem. Kontrollutvalget har i forbindelse med den forestående kommunesammenslåingen vært opptatt av at deres arbeid skal peke på forbedringspunkt som den nye kommunen kan gjøre seg nytte av. Revisjonen har derfor valgt å legge ved en rutine i vedlegg 5 som kan tjene som et eksempel på hvordan dette kan nedfelles i et internkontrollsystem (uten at revisjonen går god for innholdet i rutinen som sådan).

Revisjonens undersøkelser har avdekket at det er enkelte motsetninger relatert til samhandlingen og rolleforståelsen mellom eierstyringssekretariatet og enkeltsselskap. Etter revisjonens syn vil det både fra et selskaps- og et eierstyringsperspektiv være viktig å avklare og tydeliggjøre roller og rammene for dette fremover.

Det er formannskapet i kommunen som behandler saker og gir mandat til eierrepresentantene i kommunen. Dette fremkommer kun i kommunens Eiermelding. Det er ikke nedfelt i kommunens delegeringsrundskriv at det faktisk er formannskapet som er delegert denne myndigheten. Revisjonen vurderer det slik at dette bør fremgå av delegeringsreglementet til kommunen og viser til kommuneloven § 6 jf. § 39.

Revisjonens spørreundersøkelser viser videre at eierstyringssakene oppleves som godt forankret i praksis, og formannskapet og eierrepresentantene mener selv at både rutinene for og selve mandateringen fungerer godt.

Revisjonens undersøkelser viser videre at det er etablert rutiner/praksis for distribuering av selskapenes møteprotokoller til kommunene som eiere. Det er imidlertid ikke etablerte rutiner eller praksis for oppfølging av protokollene fra generalforsamling og representantskapsmøtene. Protokollene danner grunnlaget for orienteringssak i henhold til delegert fullmakt fra kommunestyret til formannskapet. Dette bør inngå som en del av en helhetlig rutine som nevnt over.

Om rutinene følges i praksis

Følgende revisjonskriterier blir lagt til grunn for problemstilling 3 i undersøkelsen:

Problemsstilling 3	Kriterier
<p>Har det skjedd en tilfredsstillende forankring av saker forut for møter i eierorganene i praksis?</p>	<p>➤ Det bør ha skjedd en tilfredsstillende forankring av selskapssakene fra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ administrasjonens forberedelse av saker fra selskapene, ○ formannskapets behandling og mandatering av eierrepresentanten, og ○ rapportering tilbake til formannskapet som eierorgan.

Revisjonens gjennomgang viser at administrasjonen har saksforberedt og innstilt i alle saker fra selskapene forut for møtene i eierorganene til formannskapet for å sikre forankring av eierrepresentantens mandat. Videre viser revisjonens gjennomgang at rådmannen har kommentert og bemerket noen formelle forhold som er viktig for kommunens eierstyring. Dette dreier seg om møteinnkallingens form og overholdelse av frister, valgkomiteens innstilling vedlagt innkallingen, innhold i årsregnskap og -beretning, avvikende tall i plan og budsjett, uryddige saksdokumenter og fullmaktsforhold.

Revisjonen vurderer det slik at administrasjonen legger til rette for at formannskapet får alle saker til behandling forut for eiermøter, og ivaretar sin rolle som tilrettelegger for formannskapet, uten at revisjonen har tatt stilling til det faglige innholdet i sakene.

Når det gjelder formannskapets behandling av sakene, viser revisjonens undersøkelser at formannskapet har gitt føringer til kommunens eierrepresentant og støttet selskapets styre i de fleste sakene, men med noen kommentarer, endringer og/eller tillegg. Formannskapet følger i de fleste saker opp innstilling fra rådmannen når de instruerer sin eierrepresentant.

Revisjonens gjennomgang viser at mandatet i de enkelte sakene til eierrepresentanten fremstår som både bundet og med rom for å utøve skjønn. Dette avhenger av sakens art. For forslag som fremmes av andre kommuner fremstår eierrepresentantens mandat som relativt fritt.

Alt i alt viser revisjonens gjennomgang at prosessene som skal sikre god eierstyring og forankring av saker som er til behandling i eierorganene fungerer godt i Skedsmo kommune.

Ordførerens og rådmannens uttalelser

Rapporten ble sendt på høring til ordføreren og rådmannen via e-post den 3.7.2018, med svarfrist 6.8.2018.

Ordførerens uttalelse

Rapporten gir en relevant gjennomgang av våre rutiner for eierstyring og anmerker fornuftige forslag til tydeligere formelle rutiner for håndtering av eierstyring.

Ordfører vil bemerke at det viktigste stedet for eierskapseierskapsstyring skjer gjennom saksbehandling og vedtak i formannskapet. Det er her den politiske forankringen av eierstyringen skjer.

Rapporten bemerker rutinene for folkevalgtopplæring. I tillegg til kommunens rutiner for folkevalgtopplæring som skjer gjennom eget folkevalgprogram for nyvalgte kommunestyrerepresentanter og egen opplæring for valgte representanter til eierforsamlingene, så har også de aller fleste interkommunale selskapene egne eiermøter der eierstyringsprinsipper blir nøye drøftet med eierrepresentantene, rådmennene, selskapenes styrer og ledelse.

Det er ordførers inntrykk at Skedsmo kommunes representanter i våre eierforsamlinger har en god forankring av sakene som skal behandles i selskapenes eierforsamlinger, og at representantene har en god rolleforståelse i eierstyringen.

Rådmannens uttalelse

Rådmannen er enig i at det er behov for å formalisere arbeidet i forhold til de tre problemstillingene som er trukket opp.

Rapporten peker på sentrale problemstillinger som vi vil ta med oss inn i arbeidet med oppfølging av anbefalingene.

Revisjonens anbefalinger er i hovedsak i tråd med hva rådmannen tenker kan være et rammeverk for utforming av framtidige rutiner.

Revisjonens anbefalinger

Anbefalinger

1. Kommunen bør få på plass en samlet og helhetlig rutine for prosessene som skal sikre forankring av sakene fra selskapene i formannskapet. Denne bør tas inn i kommunens internkontrollsystem.
2. For å sikre god og effektiv samhandling fremover bør Skedsmo kommune bidra til å avklare og tydeliggjøre roller og rammer for det interkommunale eierstyringssekretariatet og det enkelte selskap.
3. Rådmannen bør sørge for at formannskapets rolle som kommunens operative organ for eierstyring blir tatt inn i delegeringsreglement til kommunen, jf. kommuneloven § 6 og § 39.

Jessheim, 6.8.2018

for Oddny Ruud Nordvik
ass. revisjonssjef

for Øyvind Schage Førde
advokat

1 INNLEDNING

1.1 Om Skedsmo kommunes eierskap

Kommunal tjenesteyting kan organiseres i egne kommunale etater, som kommunale foretak, tjenester kan kjøpes fra private selskaper, eller organiseres i andre selskapsformer som for eksempel interkommunale selskap, aksjeselskap, stiftelse, samvirkelag m.m.

Utøvelse av folkevalgt lederskap har stort potensiale i etableringsfasen med valg av organiseringsform og virksomhetsetableringen. Når et selskap er i driftsfase er lederskapet overfor virksomheten utenfor kommunens egen driftsorganisasjon henvist til indirekte styringsmidler. Indirekte styringsformer kan gi utfordringer med hensyn til folkevalgt forankring, klare ansvarlinjer og kontroll.¹

Behandling av saker på generalforsamling og i representantskap er sentrale for å følge opp kommunens eierinteresser i selskapet. I denne sammenheng er en politisk forankring av beslutningene helt avgjørende. Dette sikrer demokratisk legitimitet av måten selskapene drives på og ikke minst for å sikre at det fastsatte formålet etterlevs.

Skedsmo kommune er eier av en rekke virksomheter hvor de fleste leverer helt sentrale tjenester til innbyggerne og fellesskapet. Flere av disse tjenestene er organisert som egne selskap, hovedsakelig som aksjeselskap eller interkommunale selskap.

Foruten å være tjenesteleverandører håndterer mange av selskapene store finansielle verdier. Dette kan for eksempel være bevilgninger over kommunens budsjett, direkteinnbetalinger gjennom avgift fra innbyggerne eller omsetning etter salg av varer og tjenester.

Både ansvaret for tjenesteleveranser og ansvaret for forvaltning av felleskapets finansielle midler tilsier at det påhviler Skedsmo kommune som eier et særskilt ansvar for å følge opp selskapene på en måte som sikrer at formålet til selskapene blir etterlevd og at økonomisk forsvarlig drift sikres.

I denne eierskapskontrollen vil vi komme nærmere inn på hvordan kommunen selv følger opp sitt eierskap. Kontrollen har utelukkende fokus på kommunens oppfølging, uten involvering av styret eller administrasjonen i selskapene. Med denne tilnærmingen vil vi gå dypere inn i hvordan eierskapet håndteres internt i kommunen. Sentrale elementer her vil være opplæring av folkevalgte, hvordan beslutninger i selskapenes eierorganer forankres politisk og videre hvordan informasjon vesentlig for utøvelse av eierskapet tilflyter de folkevalgte.

¹ NIBR-rapport 2016:18, «Folkevalgt lederskap og kommunal organisering», s. 61

1.2 Bakgrunn og formål

I kontrollutvalgsmøte 4.9.2017 bestilte utvalget en undersøkelse av Skedsmo kommunes eierskapsoppfølging og en oversikt over kommunens eierskap i de respektive hel- og deleide selskap. Utvelgelsen av kontrollen bygger på risikovurderinger gjort i overordnet analyse utført av Romerike kontrollutvalgssekretariat, og nedfelt i plan for selskapskontroll vedtatt av kontrollutvalget og kommunestyret.

I denne sammenheng fattet kontrollutvalget følgende vedtak:

Kontrollutvalget prioriterer forvaltningsrevisjon på Skedsmo kommunes eierskapsforvaltning hvor opplæring av representantskapsmedlemmer, rådmannens rolle og mandatering av representantskapsmedlemmer skal være sentrale tema i tillegg til en oversikt over kommunens forvaltning av eierskap og interkommunalt samarbeid. Kontrollutvalget ber om prosjektplan til møtet i oktober eller november.

Prosjektplan ble vedtatt i kontrollutvalgsmøte 27.11.2017. Prosjektet har som formål å undersøke og belyse oppfølgingen av eierskapet i kommunen. En sentral del av dette er å undersøke om det er etablert rutiner for utøvelse av eierskapet. Videre vil dette også innebære om rutinene eventuelt etterleves gjennom å identifisere prosessen fra eierviljen etableres til den utøves på selskapets generalforsamling, og deretter videre om det som er besluttet på generalforsamling rapporteres tilbake til det organet som har gitt eierrepresentanten sitt mandat til eiermøtet.

1.3 Problemstillinger og kontrollkriterier

Følgende problemstillinger fra prosjektplanen ble vedtatt i kontrollutvalget 11.12.2018:

1. Har kommunen etablert rutiner for tilfredsstillende opplæring av folkevalgte som skal være kommunens eierrepresentanter i selskaper (herunder § 27-samarbeid), og er disse fulgt i praksis?
2. Er det etablert tilfredsstillende rutiner for utøvelse av eierviljen ved mandatering av kommunens representant til eierorganer, og i tilfelle blir disse fulgt opp i praksis?

Revisjonen har delt opp problemstillingene fra to til tre, og i tillegg er det gjort noen mindre presiseringer i formuleringene av disse uten at det påvirker innholdet i bestillingen fra kontrollutvalget. Problemstillingene som blir undersøkt er derfor:

1. Har kommunen etablert rutiner for tilfredsstillende opplæring av folkevalgte som skal være kommunens eierrepresentanter i selskaper (herunder § 27-samarbeid), og er disse fulgt i praksis?
2. Er det etablert tilfredsstillende rutiner (intern kontroll) for utøvelse av eierviljen ved mandatering av kommunens representanter til eierorganer?
3. Har det skjedd en tilfredsstillende forankring av saker forut for møter i eierorganene i praksis?

Revisjonen utleder kontrollkriterier for denne typen revisjoner. Dette er de normer og krav som kan stilles til kommunens virksomhet på det området som er gjenstand for en eierskapskontroll. Kommunens virksomhet på området vil bli holdt opp mot denne målestokken. Aktuelle kilder til kontrollkriterier i denne undersøkelsen har vært kommuneloven, KS anbefaling for god eierstyring, KS Håndbok for folkevalgte (2015) og øvrige relevante kilder for god eierstyring. For øvrig er også kommunens egen eiermelding og eventuelle øvrige interne rutiner og retningslinjer lagt til grunn. Kriteriene har vært forelagt Skedsmo kommune for uttalelse.

1.4 Metode og avgrensning

Denne kontrollen er gjennomført i overensstemmelse med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Romerike revisjon har tidligere ikke gjennomført en eierskapskontroll hvor kommunens interne oppfølging og håndtering av eget eierskap har vært gjenstand for gjennomgang og vurdering. Dette innebærer en tilnærming og informasjonsinnhenting som går vesentlig dypere i kommunens håndtering av prosesser og mindre inn i styret og administrasjonen. Dette skiller seg betydelig fra en ordinær eierskapskontroll hvor selskapenes styre og administrasjon i større grad involveres. Denne forskjellen medfører at problemstillingene i denne eierskapskontrollen istedenfor å vurdere om selskapet drives i tråd med eiers formål og forutsetninger, isteden vil vurdere om kommunen som eier har etablert rutiner for oppfølging av eierskapet og om disse etterleves.

Når det gjelder metode for gjennomføring har vi benyttet RSK 001 (standard for forvaltningsrevisjon) så langt den passer. Vi har basert undersøkelsen på intervjuer, spørreundersøkelse og dokumentanalyse.

I forbindelse med dokumentanalysen har revisjonen bedt om og mottatt dokumentasjon knyttet til eierskapsforvaltning i Skedsmo kommune. Dokumentene som er analysert omfatter blant annet rutiner, reglementer, samt dokumentasjon knyttet til noen utvalgte selskaper.

Det er videre gjennomført delvis strukturerte intervjuer med kommunens ordfører (også representantskapsleder i Romerike krisesenter) og saksbehandler i eierstyringssekretariatet. I forkant av intervjuet ble det utarbeidet intervjuguide med forhåndsdefinerte spørsmål. Intervjureferatene ble verifisert i etterkant.

Revisjonen sendte også ut en spørreundersøkelse til eierrepresentanter, formannskapsmedlemmer og kommunestyremedlemmer. Respondentene hadde i flere tilfeller overlappende roller, og spørsmålene ble derfor tilpasset respondentene med hensyn til dette. Undersøkelsen ble sendt ut til 47 personer, og 26 av disse svarte på spørsmålene, det vil si at undersøkelsen hadde en svarprosent på rundt 55. Innenfor gruppene fordeler svarene seg på følgende vis:

- Kommunestyremedlemmer: 25 av 44 har svart, svarprosent ca. 58.
- Formannskapsmedlemmer: 9 av 13 har svart, svarprosent ca. 69.
- Eierrepresentanter: 7 av 14 har svart, svarprosent 50.

Tre av eierrepresentantene er kun eierrepresentanter og ikke medlemmer av kommunestyret. Kun én av disse tre eierrepresentantene har besvart undersøkelsen. De seks øvrige eierrepresentantene som har besvart undersøkelsen er både kommunestyremedlemmer og formannskapsmedlemmer.

Pålitelige data sikres ved å være nøyaktig under datainnsamling og databehandling. Gyldighet betegner dataenes relevans for å besvare problemstillingene som er valgt. Revisjonen mener at dataene som denne rapporten bygger på samlet sett er pålitelige og gyldige, og gir et forsvarlig grunnlag for revisjonens vurderinger og anbefalinger.

2 KONTROLLKRITERIER

2.1 Innledning

Revisjonen har samlet inn data til eierskapskontrollen som skal vurderes opp mot ulike kilder. Kildene regulerer og setter krav til hva som anses som god eierstyring. I dette prosjektet vurderes data opp mot:

- Lover og forskrifter
- Anerkjente anbefalinger for god eierstyring:
 - KS Eierforums 21 anbefalinger for eierstyring
 - NIBR- rapport 2016:18 Folkevalgt lederskap og kommunal organisering, med tilhørende arbeidshefte
 - Prop. 46 L (2017 – 2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner
 - Kommuneloven
 - KS, rådmannens internkontroll, *Orden i eget hus*
 - Kommunens egen eiermelding

Nedenfor gjennomgås sentrale kilder som benyttes for å vurdere kommunens eierforvaltning. Avslutningsvis er kriteriene utledet og knyttet opp mot de enkelte problemstillingene i rapporten.

2.2 Ansvar og styring av virksomhet som er lagt utenfor kommunens organisasjon

Som folkevalgt har man et overordnet ansvar for alt som en kommune er involvert i, enten oppgaven løses i egen driftsorganisasjon eller i andre fristilte organisasjoner i samarbeid med andre. Innbyggerne skal ha tillit til at de oppgaver som kommunen har ansvar for blir løst på en god måte. Åpenhet for allmenheten står også sentralt uavhengig av om de løses av interkommunale sammenslutninger eller av kommuneadministrasjonen underlagt rådmannen.

Innbyggerne skal ha mulighet til å stille spørsmål til de folkevalgte om virksomheten i kommunen, også den som foregår i selskaper. Kommunestyret står ansvarlig overfor velgerne sine hvert fjerde år for all virksomhet som kommunen driver. Dette gjelder både virksomhet i kommuneadministrasjonen og den som er satt ut til selskaper og andre sammenslutninger som kommunen eier. Dette betegnes som velgernes ansvarsutkreving fra sine folkevalgte.

Med dette som utgangspunkt er det viktig og nødvendig at de folkevalgte har styring med sine selskaper. Til forskjell fra styring med oppgaver og tjenester som utføres av kommuneadministrasjonen, vil styring med interkommunale sammenslutninger være mer indirekte. For de folkevalgte som velges til eierrepresentanter vil rollen derfor være ny og annerledes i forhold til rollen overfor kommunen ellers. God opplæring og rolleforståelse er derfor viktig som vi skal komme tilbake til nedenfor.

Styringsvirkemidlene det folkevalgte lederskapet har til rådighet overfor interkommunale sammenslutninger kan deles inn i ulike faser²:

Etableringsfasen

I fasen der kommunen bestemmer seg for å etablere en ny organiseringsform for deler av oppgaveløsningen, er følgende styringsmidler mest aktuelle:

- a) Valg av organiseringsform
- b) Oppnevning av representant(er) i styrende organer
- c) Utforming av styrende dokumenter
- d) Vedtekter, samarbeidsavtaler, konkurransegrunnlag og kontrakter
- e) Fastsetting av åpningsbalanse

Driftsfasen

Under driften av virksomheten er disse styringsmidlene mest aktuelle:

- a) Oppnevning av representant(er) i styrende organer
- b) Rapporteringskrav
- c) Kontrollordninger
- d) Tilsynsordninger
- e) Mål- og resultatkrav
- f) Budsjettedtak
- g) Instruksjon overfor representanter i styrende organer
- h) Eierskapsmelding, eierstrategi (generell og virksomhetsspesifikk)
- i) Kontraktsoppfølging
- j) Andre styringsarenaer: Eiermøter, møter mellom ledende politikere/administrasjonssjefer, orientering fra virksomheten til kommunestyret/ fylkesting/ formannskapet/ fylkesutvalg/ komiteer og utvalg

Dette er viktige elementer i kommunens eierstyring, og samlet sett er god eierstyring definert som:

God eierstyring

Summen av de tiltak og aktiviteter kommunene som eiere setter i verk for å sikre god styring, kontroll og utvikling av virksomheten. Inkludert i dette er også de krav kommunene som eiere setter til selskapets styre og ledelse som skal bidra til å nå dette målet.

² Kilde: KS, Folkevalgte lederskap og kommunal organisering

I denne eierskapskontrollen er hovedfokus på driftsfasen i selskapet og særlig på:

- o hvordan kommunens eierrepresentanter får tilstrekkelig opplæring i sin rolle,
- o hvordan eierskapsforvaltningen er organisert i kommunen og hvilken rolle administrasjonen skal ha,
- o og til slutt, hvordan kommunen sikrer at saker som skal besluttes i eierorganet er forankret på folkevalgt nivå i kommunen.

2.3 Hvem utøver eierviljen i kommunen

Når kommunen oppnevner ordfører eller andre folkevalgte med ledende posisjoner til å ha generalforsamlingsfullmakt, plass i representantskap eller lignende, flyttes kommunens styring fra kommunestyret til den enkelte folkevalgte.

I Bjørnsen, Klausen og Winsvold (2015) er det vist at den folkevalgte styringen av kommunale selskaper ofte blir liggende hos en politisk «elite». Saksbehandlingen skjer hos den personen som har generalforsamlingsfullmakt eller er oppnevnt i styret, ofte ordføreren. Det er eksempler på at verken administrasjonen eller folkevalgte organer er involvert, og saksdokumenter blir ikke journalført og arkivert. Men også etableringen av en form for elite blant politikerne kan ha innvirkning på styringens demokratiske legitimitet og på kvaliteten av den folkevalgte styringen. For eksempel kan det bidra til at folkevalgte som ikke deltar aktivt i styringen, blir mer passive enn de ellers ville vært i oppfølgingen av selskaper og interkommunale samarbeidsformer.

Det er opp til de folkevalgte i hver enkelt kommune å finne riktig balanse mellom å etablere nye og mindre styringsarenaer for et lite utvalg av de folkevalgte og å involvere hele kommunestyret i styringen.

Et tiltak for å ivareta styringsrollen er å sørge for god politisk forankring av saker til møter i virksomhetenes styrende organer (generalforsamling og representantskap). Dette kan gjøres ved å gi føringer overfor virksomhetene om frist for utsendelse av slike sakspapirer, slik at kommunestyret rekker politisk behandling. Ellers har mange kommuner etablert ordninger der det er formannskapet, fast utvalg eller egne politiske utvalg som behandler saker om oppfølging av virksomheter utenfor kommunenes egen driftsorganisasjon. Det gjør at det kan gis føringer til kommunens eierrepresentant om hvordan han/hun skal utøve kommunens vilje og interesse i den saken det skal treffes beslutning på i eierorganet. Dette styrker eierstyringens legitimitet og den demokratiske styringen av de kommunalt eide selskapene.

Stortinget behandlet ny kommunelov, se Prop. 46 L (2017-2018), for andre gang den 11. juni 2018. Loven ble sanksjonert 22. juni 2018 i lovvedtak 81 (2017-2018). I Prop. 46 L side 167 fremgår følgende:

Kommunene bør sørge for å få regelmessig informasjon fra samarbeidene om virksomheten i samarbeidene, og kommunestyrene bør behandle sentrale saker som skal behandles i det øverste organet i samarbeidene. Dette vil bidra til at virksomheten i samarbeidene blir bedre forankret i deltakerkommunene og til sterkere politisk styring av samarbeidene.

Revisjonen vil legge til grunn at de løpende sakene fra selskapene skal undergis folkevalgt behandling/forankring forut for møtet i eierorganet³. Slik at det kan skje en forankring av sakene i kommunen som sikrer at eierrepresentanten stemmer og opptrer i tråd med kommunens interesser i alle viktige saker.

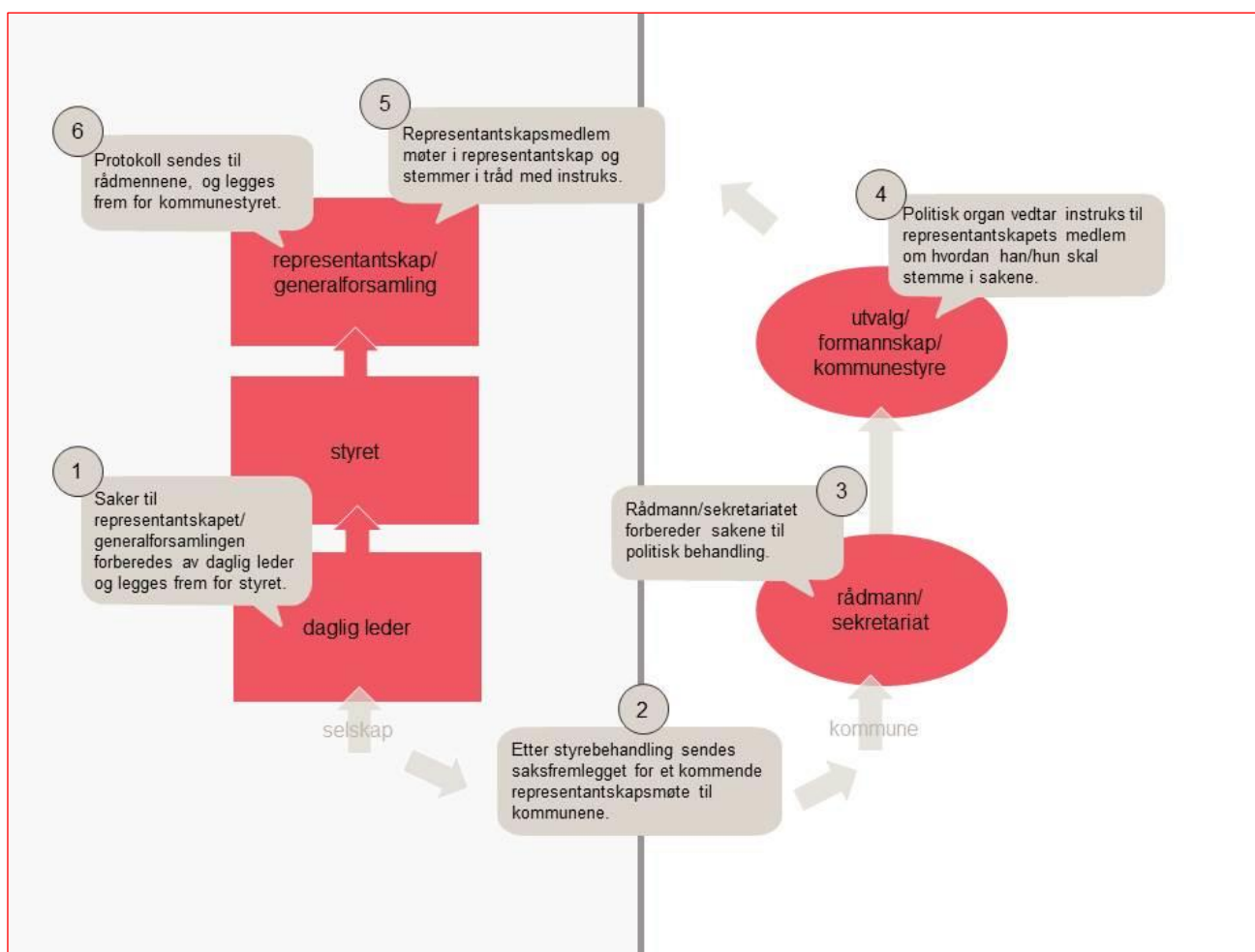
Videre legger revisjonen til grunn at det er kommunestyret som er det organet som skal gi uttrykk for kommunenes eiervilje. Dette gjøres ofte i en eiermelding eller i saker fra selskapene som blir forelagt kommunestyret. I store kommuner er det ikke uvanlig at eierutøvelsen i de løpende sakene fra selskapene delegeres til formannskapet eller til et eller flere faste utvalg, i tilfelle bør dette gå frem av kommunenes delegeringsreglement, se kommuneloven § 6 jf. § 39. Sakene forberedes av administrasjonen og det er formannskapet eller utvalget som gir eierrepresentanten sitt mandat forut for møte i eierorganet. Det er likevel slik at i noen særlige viktige saker fastsetter loven selv at sakene skal besluttes i kommunestyret, se for eksempel IKS loven § 4.

Det er videre viktig at det er nedfelt i kommunens internkontroll hvilke type saker fra selskapene som administrasjonen skal legge frem for organet, og administrasjonens rolle i slike saker. Se nærmere om dette også under punkt 1.6.2.

2.4 Eierstyringsløyfen

For å illustrere denne forankringen har RRI utformet «eierstyringsløyfen» som brukes av flere kommuner på Romerike. Men det er opp til den enkelte kommune hvordan man ønsker at denne forankringen skal skje. Illustrasjonen nedenfor er ment som et eksempel og som en gjengivelse av hvordan dette praktiseres i flere av kommunene både når det gjelder IKSene og ASene.

³ Noen saker krever loven selv kommunestyrebehandling av, se for eksempel IKS-loven § 4.

Figur 1 «eierstyringssløyfen»

I denne eierskapskontrollen er det særlig høyre side i figuren over som er av interesse, med andre ord rutiner og fullmakter for å sikre forankring i kommunen av sakene forut for representantskap/generalforsamling.

2.5 Om det å være eierrepresentant

2.5.1 Om rollen

Når kommunale oppgaver løses utenfor kommunens driftsorganisasjon oppstår styringsarenaer som for eksempel eiermøter, generalforsamlinger og representantskapsmøter. Styring på slike arenaer bør inngå som en del av den generelle opplæring i de folkevalgtes rolleforståelse. Det å inngå i interkommunale selskapsformer betyr å utøve myndigheten sin som eier i eierorganet. Med andre ord kan en kommune ikke utøve eiermyndigheten sin direkte overfor styret eller daglig ledelse.

I eierorganet treffes avgjørelser som er bindende for styret og ledelsen i selskapet. Den enkelte eiers innflytelse skjer gjennom deres representant, og som redegjort for ovenfor, er forankring og

god kontakt mellom representantene og det folkevalgte organet som skal gi føringer for eierviljen i sakene, viktig.

Det å være eierrepresentant er en annen rolle enn det å være folkevalgt og sitte som representant i kommunestyret eller i et fast utvalg i en kommune. Det krever blant annet god innsikt i selskapsmodeller, styringsmuligheter og rolledeling i en selskapsstruktur. I tillegg vil det også kreve en særlig kunnskap om selskapet man er representant i og god kjennskap til kommunene sine eierstyringsprinsipper.

2.5.2 Opplæring

Fra KS anbefaling nummer 1 om obligatorisk opplæring av folkevalgte fremgår følgende:

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første seks månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene. Det er viktig at kommunestyrene som eiere får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter man har for de selskapene kommunen har eierandeler i. Det er viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene man har som folkevalgt, som styremedlem eller som medlem av representantskap eller generalforsamling. De folkevalgte må ha en bevissthet om roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Det anbefales at kommunestyret gis tid til kompetanseutvikling som ledd i å styrke det kommunale eierskapet gjennom opplæring eller eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte i løpet av de første 6 månedene og etter 2 år⁴.

Når det gjelder opplæringen av folkevalgte eierrepresentanter fremgår følgende fra kommunens Eiermelding fra 2017, punkt 3.8:

I Eiermeldingen for 2007 ble det lagt til grunn at:

For å sikre en god forvaltning av de interkommunale selskapene kommuner deltar i, er det viktig at det legges opp og tilbys en regelmessig og kvalitetsmessig god opplæring i rollene som styremedlem og medlem av generalforsamling/representantskap i selskapene.

Videre fremgår det fra Eiermeldingen fra 2017, punkt 5.5:

⁴ Kilde: KS anbefaling for god eierstyring nr. 1

Opplæring av representanter i selskapenes styrende organer – eierskapsstyring

Som det fremgår av punkt 3.8 foran har kommunen tilbudt og gjennomført opplæring i forrige valgperiode. Da opplæring er en viktig forutsetning for utøvelse av verv som styremedlem og medlem av generalforsamling/representantskap, bør kommunen tilby dette også innværende periode.

Revisjonen legger til grunn at det skal ha funnet sted en generell opplæring av de folkevalgte i det å være eiere av selskap. I tillegg skal de folkevalgte som er valgt til å være kommunens representant i generalforsamling, representantskap og § 27 styrer ha fått en særskilt opplæring i dette vervet.

2.6 Særlig om informasjon fra selskapene til de folkevalgte

De folkevalgte er avhengig av informasjon fra selskapet for å ivareta en ansvarlig styring og kontroll med selskapet/tjenestene. Det bør avklares hvilke saker som regelmessig bør legges frem for kommunestyret. Videre bør selskapets rapporteringsplikt avklares i selskapets etableringsfase.⁵

I praksis viser det seg at store mengder informasjon, som årsmeldinger, regnskap og lignende fra kommunale selskaper, gjør det vanskelig for de folkevalgte å sortere relevant informasjon. God, forenklet virksomhetsinformasjon til folkevalgte er sentralt, noe som igjen kan lede til at styringen som foregår i samarbeid med andre forankres i kommunestyret. Det å bruke kommunens egen administrasjon som rådgiver på en aktiv måte i selskaps-sakene er nyttig for å trenge igjennom den store informasjonsmengden.⁶

Informasjon fra selskapet til de folkevalgte er viktig for en ansvarsfull styring og kontroll med selskapene/tjenestene. I denne sammenheng er selskapets rapporteringsplikt og hvilke selskaps-saker som legges fram for kommunestyret avgjørende. Praksis viser at kommunens administrasjon som rådgivende funksjon er nyttig når det kommer til å sortere i store mengder selskapsinformasjon. Videre bør kommunen ha klare interne ansvarlinjer som gir mulighet for å holde rette instanser ansvarlig for oppgaveløsingen. I tillegg er kommuneadministrasjonens rolle å bidra til god eierstyring og god internkontroll på området.

2.7 Internkontroll

2.7.1 Innledning

Forskning (NIBR-rapport 2015:1 Kommunale selskaper og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap) viser at kommunens administrasjon er en viktig støttefunksjon for at folkevalgte kan ivareta rollen sin på en god måte. For at dette skal fungere i praksis mener revisjonen det er viktig at den enkelte kommunes interne rutiner i tilstrekkelig grad er formalisert. Dette kan gjøres i for

⁵ NIBR-rapport 2016:18, «Folkevalgt lederskap og kommunal organisering», s. 53

⁶ NIBR-rapport 2016:18, «Folkevalgt lederskap og kommunal organisering», s. 53

eksempel kommunens internkontrollsystem slik at man sikrer at praksis også følges uavhengig av hvilken person som til enhver tid bekler de ulike verv eller stillinger i kommunen.

I kommuner som har en administrasjon som legger til rette for og bidrar inn i eierstyringen kan det bidra til en eierstyring som preges av systematikk, god involvering av de folkevalgte og god dokumentasjon for ettertiden. Revisjonen legger til grunn at en administrasjon som er mer involvert i eierstyringen, har bedre muligheter til å sikre at relevante saker kommer til politisk behandling, at Eiermeldinger oppdateres ved behov, at rutiner for kommunikasjon med selskap følges opp og at rutiner for dokumentasjon overholdes (arkivering m.m.).

2.7.2 Om krav til internkontrollen

God internkontroll understøtter styringen og bidrar til at en virksomhets mål og krav blir oppfylt. En velfungerende internkontroll gir rimelig sikkerhet for at driften er målrettet og effektiv, for at rapporteringen er pålitelig, og for at lover og regler overholdes (DFØ 2013, jfr. COSO 2013).

Kommunen skal ha etablert en internkontroll som gjør at den har styring med, og kontroll over, at den når sine mål, se kommuneloven § 23. Gjennom utformingen av internkontrollen skal kommunen kunne få rimelig sikkerhet for at driften er målrettet og effektiv, at rapporteringen er pålitelig og at den etterlever lover og regler. Internkontrollen skal vise hvordan ansvar og myndighet er fordelt (KS 2013, jfr. KRD 2009).

Det forutsettes i Rådmannens internkontroll. *Hvordan få orden i eget hus?* at internkontrollen er integrert i og tilpasset den styringsmodellen som kommunen bruker, det vil si i kommunens virksomhetsstyring. Det forutsettes videre at internkontrollen er formalisert. Formalisering innebærer at internkontrollen er dokumentert. Det pekes på at dokumentasjonen skal vise den formalisering som ligger til grunn for internkontrollen, blant annet at rutiner og retningslinjer finnes, og at oppgave- og ansvarsforhold er avklart (2013, 34).

For eierstyringen vil det være viktig at internkontrollen avklarer hva som forventes av administrasjonen for å sikre god eierstyring. Det kan være formålstjenlig at internkontrollen beskrives helhetlig for eierskapsforvaltning, også knyttet til det folkevalgte nivået og hvilken myndighet og rolle disse er ment å ha. Dette er ikke opp til rådmannen alene å avgjøre, men når det er avklart på folkevalgt nivå bør rådmannen bidra med å nedfelle det i internkontrollen. Det er flere kommuner som har integrert dette som en del av sitt helhetlige internkontrollsystem, noe som bidrar til klarhet og forutsigbarhet både for administrasjonen og de folkevalgte.

Målet med internkontrollen er ikke å ha mest mulig dokumentasjon i form av skriftlig nedfelte systemer og rutiner, men å dokumentere de vurderinger og aktiviteter som faktisk utføres, og sikre at kontrollrutinene er tilgjengelige, kjente og at de følges. Kommunal- og regionaldepartementet peker på at kommunene bør tilpasse internkontrollen til lokale forhold, virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold, samt at dokumentasjonskrav ikke må føre til unødvendig byråkratisering (KRD 2012).

For å sikre at rådmannen har kontroll, er det viktig med et godt utbygd kvalitetssystem som inneholder alle kommunens rutiner og prosedyrebeskrivelser, reglementer, styringsbeskrivelser og instruksjer. Det legges til grunn i undersøkelsen at internkontrollen bør være satt i system, eller at dokumentasjonen av internkontrollen er «strukturert lagret» og samlet på ett sted (KS 2013, 35).

Systemet bør omfatte internkontrollrutiner som beskriver oppgave- og ansvarsfordeling, og rapportering innenfor kommunenes eierskapsforvaltning.

2.8 Utlede kriterier

Problemsstilling 1	Kriterier
<p>Har kommunen etablert rutiner for tilfredsstillende opplæring av folkevalgte som skal være kommunens eierrepresentanter i selskaper (herunder § 27-samarbeid), og er disse fulgt i praksis?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kommunen bør ha rutiner for hvordan de sikrer at de folkevalgte får tilstrekkelig opplæring i det å være eier av selskaper. ➤ Rutinene bør legge opp til at opplæringen skjer i løpet av de 6 første månedene i valgperioden, og etter 2 år, jf. KS anbefaling for god eierstyring nr. 1. ➤ De som er valgt som representanter i eierorgan bør ha fått en særskilt opplæring i vervet i henhold til kommunens egne rutiner. ➤ Eierrepresentantene bør oppleve å ha fått tilstrekkelig opplæring i sin rolle.
Problemsstilling 2	Kriterier
<p>Er det etablert tilfredsstillende rutiner (intern kontroll) for utøvelse av eierviljen ved mandatering av kommunens representanter til eierorganer?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kommunen bør ha en helhetlig og samlet rutine for hvordan kommunen skal følge opp sitt eierskap, herunder mandatering av eierrepresentanten forut for møte i eierorganet. Rutinene bør avklare: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva som forventes av bistand og forberedelse av sakene fra administrativt nivå. ○ Hvordan løpende saker fra selskapene forut for møter i eierorganet skal forankres i kommunen. ○ Informasjonsflyt tilbake til folkevalgt nivå om selskapene og deres drift på vegne av kommunen. ➤ Kommunen bør skriftlig nedfelle delegering til det folkevalgte organet som utøver eierviljen.
Problemsstilling 3	Kriterier
<p>Har det skjedd en tilfredsstillende forankring av saker forut for møter i eierorganene i praksis?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Det bør ha skjedd en tilfredsstillende forankring av selskapssakene fra: <ul style="list-style-type: none"> ○ administrasjonens forberedelse av saker fra selskapene, ○ formannskapetets behandling og mandatering av eierrepresentanten, og ○ rapportering tilbake til formannskapet som eierorgan.

3 OPPLÆRING AV FOLKEVALGTE I EIERSTYRING

3.1 Innledning

Kommunen ved kommunestyret er eiere av kommunens virksomheter. Flere av disse er organisert som egne rettssubjekt, hovedsakelig som interkommunale selskap (IKS) og aksjeselskap (AS). En viktig del av å utøve eierskapet er å velge representanter som representerer kommunens eierinteresse på generalforsamlinger og representantskapsmøter. Det er vanlig at en sentral folkevalgt får denne oppgaven. Dette er for de fleste politikere en ny og annerledes rolle når de blir valgt inn som kommunestyrerepresentant. Med utgangspunkt i at eierutøvelse ikke er kunnskap det kan forutsettes at en politiker innehar, er det hensiktsmessig å gjennomføre opplæring for de folkevalgte som får tildelt eierrepresentantverv. Dette er også nedfelt som en anbefaling fra KS Eierforums retningslinjer for god eierstyring.

Følgende revisjonskriterier blir lagt til grunn for problemstilling 1 i undersøkelsen:

Problemsstilling 1	Kriterier
<p>Har kommunen etablert rutiner for tilfredsstillende opplæring av folkevalgte som skal være kommunens eierrepresentanter i selskaper (herunder § 27-samarbeid), og er disse fulgt i praksis?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kommunen bør ha rutiner for hvordan de sikrer at de folkevalgte får tilstrekkelig opplæring i det å være eier av selskaper. ➤ Rutinene bør legge opp til at opplæringen skjer i løpet av de 6 første månedene i valgperioden, og etter 2 år, jf. KS anbefaling for god eierstyring nr. 1. ➤ De som er valgt som representanter i eierorgan bør ha fått en særskilt opplæring i vervet i henhold til kommunens egne rutiner. ➤ Eierrepresentantene bør oppleve å ha fått tilstrekkelig opplæring i sin rolle.

3.2 Funn

3.2.1 Om rutiner

Ordføreren opplyser i intervju med revisjonen at det er etablert fast praksis for generell opplæring av folkevalgte umiddelbart etter valget. I denne sammenheng inngår en innføring om kommunalt eierskap i virksomheter og rolleforståelse. Opplæringen er tiltenkt alle folkevalgte. Folkevalgtopplæringen ble avholdt i februar 2016 i regi av KS.

Når det gjelder opplæringen av de folkevalgte som er valgt til å være representanter i de ulike eierorganene, finnes noen retningslinjer i kommunens Eiermelding fra 2017. Der heter det at det

skal gjennomføres en særskilt opplæring av disse. Dette er nærmere omtalt i kriteriekapitlet under punkt 1.5.2.

Utover dette har kommunen ingen skriftlige rutiner for gjennomføring av folkevalgtopplæring.

3.2.2 Om gjennomføring av folkevalgtopplæring

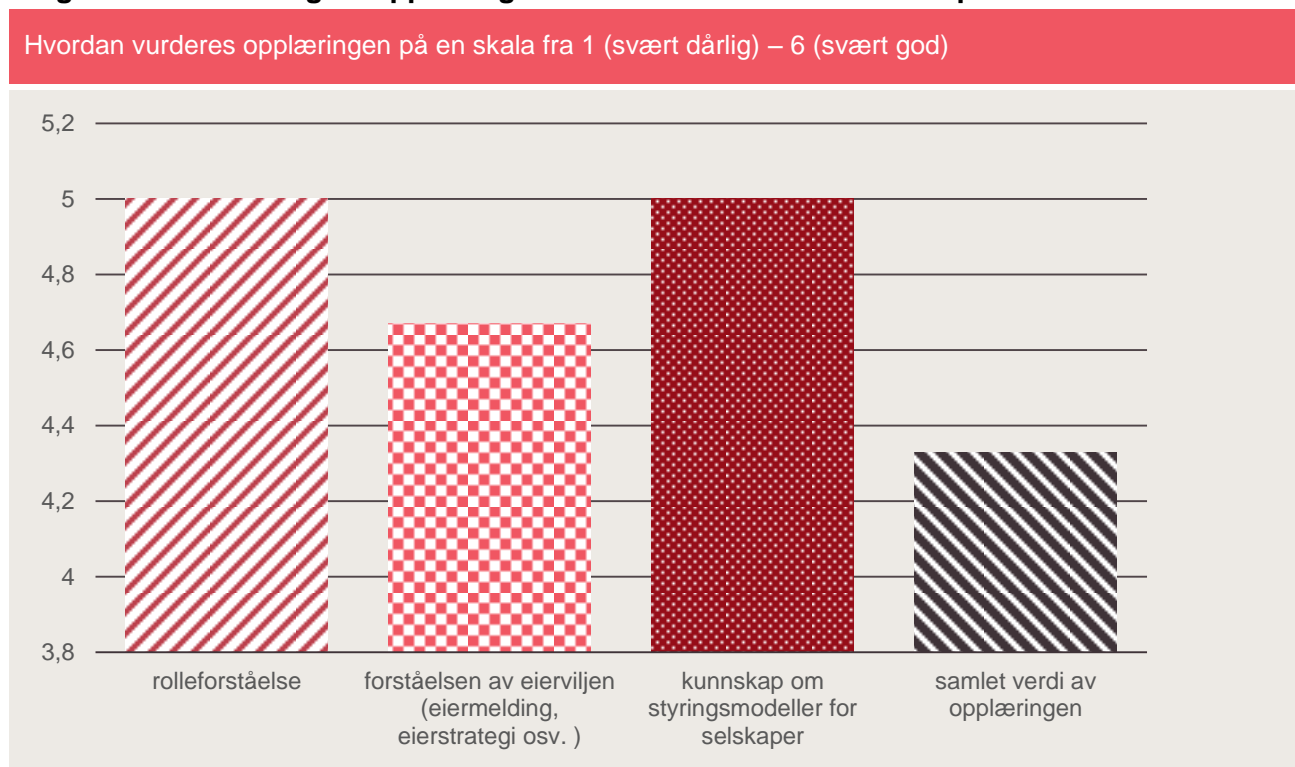
Den generelle opplæringen av folkevalgte ble som nevnt over avholdt i februar 2016 i regi av KS.

Ut over den generelle folkevalgtopplæringen for kommunestyrerepresentantene i etterkant av valget, viser revisjonens undersøkelser at det ikke er avholdt noen særskilt opplæring av kommunens eierrepresentanter.

I intervju med revisjonen opplyser ordføreren at det ikke er gjennomført opplæring for folkevalgte eierrepresentanter i inneværende valgperiode. Opplæring er imidlertid planlagt avholdt i løpet av inneværende år. Han fremholdt videre at det kan være hensiktsmessig å vente med opplæringen til ut i valgperioden. Slik kan representantene tilegne seg praktisk erfaring frem til den spesifikke eierskapsopplæringen avholdes. På denne måten vil man senere kunne få en enda større gevinst av opplæringen.

I revisjonens spørreundersøkelse har vi blant annet bedt kommunenes eierrepresentanter om tilbakemelding på opplæring i eierstyring.

Diagram 1 – Vurdering av opplæring i rollen som kommunens eierrepresentant

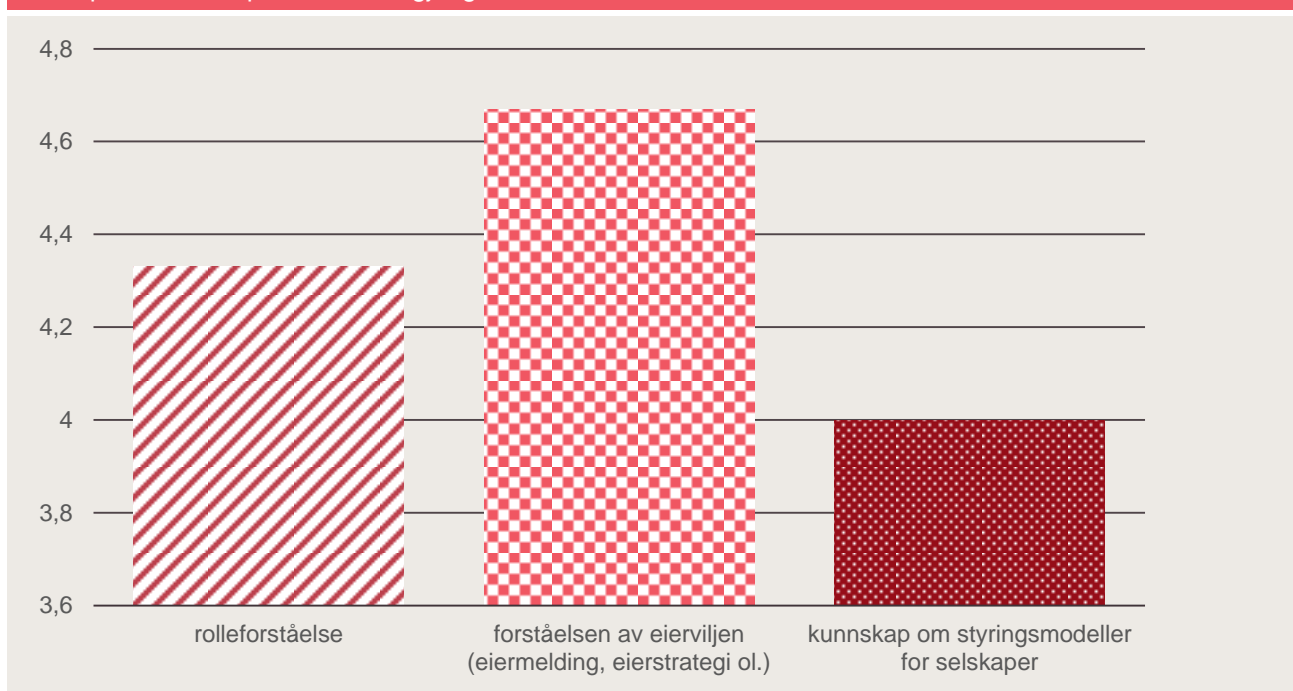

Kilde: RRIs spørreundersøkelse

I spørreundersøkelsen besvarte 6 av 14 eierrepresentanter spørsmålet om de har hatt opplæring i rollen som kommunens eierrepresentant. En av de som besvarte dette spørsmålet er kun eierrepresentant og sitter verken i kommunestyre eller formannskapet som de resterende fem. Tre av disse seks bekreftet at de har hatt opplæring, disse tre sitter også i kommunestyret og formannskapet. Disse tre eierrepresentantene ble så bedt om å vurdere opplæringen. Resultatet finner vi i diagrammet over. Når det gjelder rolleforståelse og kunnskap om styringsmodeller for selskaper gir respondentenes svar en gjennomsnittlig verdi på fem, der 1 er svært dårlig og 6 er svært god. Når det gjelder forståelse av eiervilje og samlet verdi av opplæringen er respondentenes vurdering at opplæringen her fremstår som noe svakere.

Diagram 2 – vurdering av behovet for opplæring for eierrepresentanter

På en skala fra 1-6, der 1 er lite behov og 6 er stort behov, hvordan vurderes behovet for opplæring for eierrepresentanter på områdene gjengitt i tabellen under.

Kilde: RRI's spørreundersøkelse

Når det gjelder de tre eierrepresentantenes syn på behovet for opplæring på de tre førstnevnte områdene viser tilbakemeldingen at det, på tross av responsen over, fremdeles er behov for ytterligere opplæring, kanskje særlig når det gjelder kunnskap om styringsmodeller for selskaper.

Fra spørreundersøkelsen ble det ikke gitt ytterligere kommentarer til dette temaet fra eierrepresentantene.

3.3 Revisjonens vurdering

Revisjonens undersøkelser viser at det så langt i valgperioden kun er gjennomført en generell folkevalgtopplæring, hvor eierstyringen inngår som en mindre del av kursopplegget.

Kommunen har selv i sin eiermelding lagt til grunn at det skal skje en særskilt opplæring av eierrepresentantene til de ulike eierorganene i selskaper og samarbeid som kommunen eier. Revisjonens undersøkelser viser videre at denne særskilte opplæringen ennå ikke er gjennomført for inneværende valgperiode. Kommunen bør følge opp sin eiermelding på dette punkt og gjennomføre slik opplæring. For å sikre at representantene kan nyttiggjøre seg en opplæring er det etter revisjonens vurdering viktig at man ikke venter for lenge med å sette dette på dagorden.

Fra spørreundersøkelsen fremgår det at opplæringen av kommunens eierrepresentanter anses tilfredsstillende med hensyn til rolleforståelse, forståelse av eierviljen og kunnskap om styringsmodeller. Samtidig viser spørreundersøkelsen at det er et behov blant eierrepresentantene for mer opplæring. Det må være opp til kommunen å vurdere hvilke tema og form opplæringen skal ha for å være mest mulig nyttig for de sittende representantene.

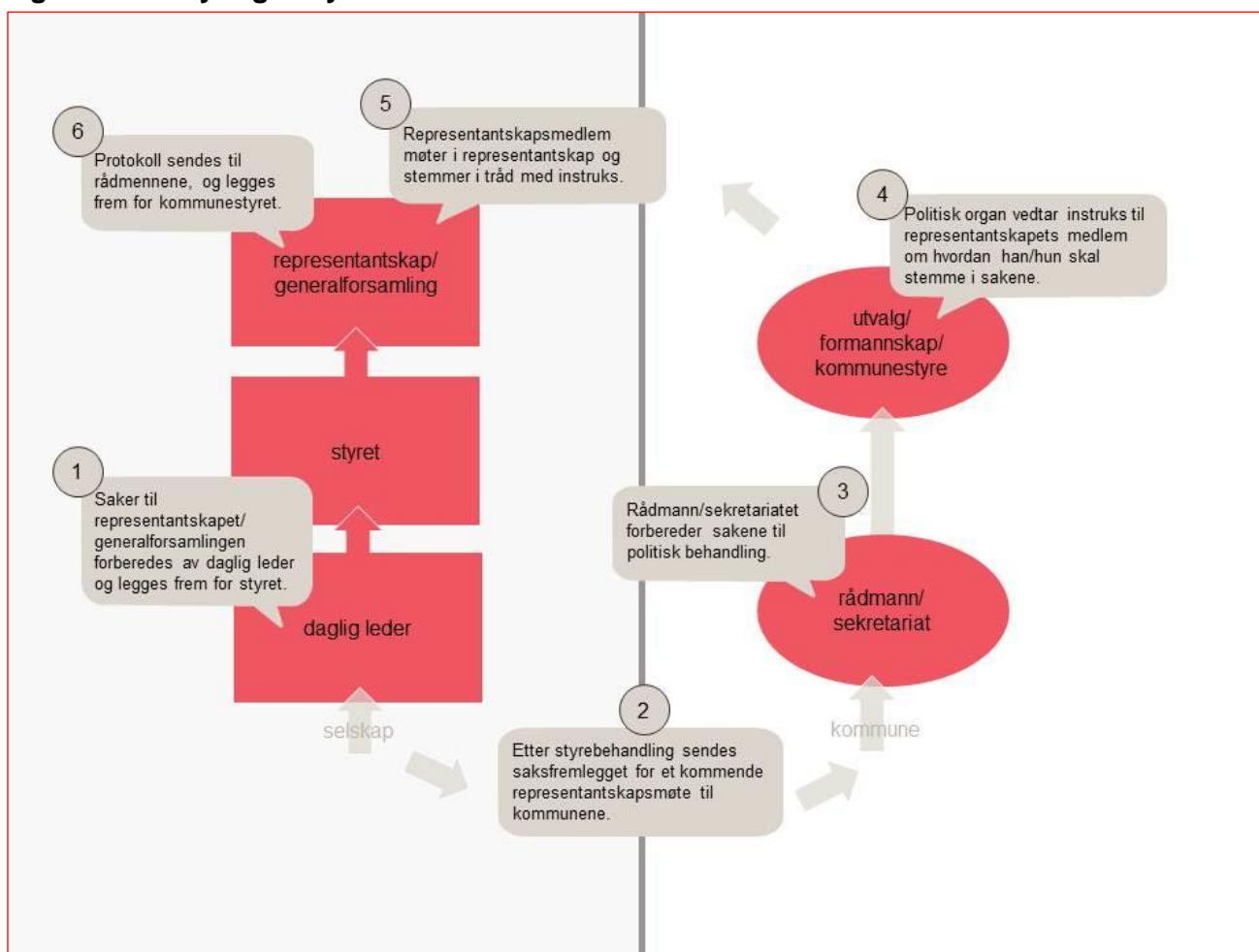
På denne bakgrunn er det etter revisjonens syn etablert praksis og rutiner for folkevalgt opplæring, men for at denne skal være tilfredsstillende bør det legges opp at opplæringen av kommunens eierrepresentanter ikke kommer for sent ut i valgperioden. Dette understøttes av spørreundersøkelsens resultat, hvor det er et uttalt behov for opplæring fra de folkevalgte eierrepresentantene som ikke har hatt slik opplæring.

4 HAR KOMMUNEN TILFREDSSTILLENDENDE RUTINER FOR EIERSTYRING?

4.1 Innledning

Behandling av saker på generalforsamling og i representantskapet er sentrale for eierstyringen i kommunen. I denne sammenheng er en politisk forankring av beslutningene helt avgjørende for å ha demokratisk forankring for den måten virksomheten drives på, og ikke minst for å sikre at det fastsatte formålet etterlevs. En prosess med politisk forankring av eierstyringen vil involvere flere deler av kommunen. Dette gjelder både administrative og politiske organer. I figuren nedenfor er eierstyringsprosessen forsøkt illustrert med de ulike organer som er involvert i eierstyringen med en kort forklaring på hva som skjer underveis i prosessen.

Figur 2 «eierstyringsløyfen»

For å sikre at prosessen i eierstyringsløyfen skjer som forutsatt er utarbeidelse av tilfredsstillende rutiner viktig. Dette kapitlet skal blant annet belyse hvorvidt dette er noe som kommunen har etablert.

Følgende revisjonskriterier blir lagt til grunn for problemstilling 2 i undersøkelsen:

Problemsstilling 2	Kriterier
<p>Er det etablert tilfredsstillende rutiner (intern kontroll) for utøvelse av eierviljen ved mandatering av kommunens representanter til eierorganer?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kommunen bør ha en helhetlig og samlet rutine for hvordan kommunen skal følge opp sitt eierskap, herunder mandatering av eierrepresentanten forut for møte i eierorganet. Rutinene bør avklare: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva som forventes av bistand og forberedelse av sakene fra administrativt nivå. ○ Hvordan løpende saker fra selskapene forut for møter i eierorganet skal forankres i kommunen. ○ Informasjonsflyt tilbake til folkevalgt nivå om selskapene og deres drift på vegne av kommunen. ➤ Kommunen bør skriftlig nedfelle delegering til det folkevalgte organet som utøver eierviljen.

4.2 Funn

Her gis en redegjørelse for kommunens etablerte rutiner og praksis. Videre presenteres resultatene fra spørreundersøkelsen til kommunestyremedlemmene og eierrepresentantene for å belyse hvordan rutinene oppleves å fungere i praksis.

4.2.1 *Har kommunen etablert rutiner for forankring av sakene som skal opp til behandling i eierorganet?*

Skedsmo kommune utarbeidet sin første eiermelding i 2007. Denne er senere revidert ved flere anledninger, senest i november 2017. Eiermeldingen er vedtatt av kommunestyret og har som formål å «gi eierne (folkevalgte/kommunestyret) et godt utgangspunkt for utøvelsen av eierposisjon, ved behandlingen av eiermeldingen og i andre sammenhenger».

Videre inneholder eiermeldingen en oversikt over organiseringsmuligheter for kommunal virksomhet, nøkkelopplysninger om de ulike selskapene kommunen har eierinteresser i, og en bredere vurdering av kommunens eierskapspolitikk. Det gis også en redegjørelse for de ulike selskapene og hvilke roller de ulike selskapsorganene har, herunder eierne.

Fra Eiermeldingens punkt 3.3 fremgår følgende om faste rutiner for politisk behandling av viktige selskapsdokumenter:

Kommunen har siden 2007 fått saksdokumentene forut for møtene i generalforsamling/representantskap, og behandlet disse på delegert fullmakt i formannskapet. Når det gjelder styredokumenter/protokoller er det noe forskjellig praksis, men kommunen får gjennomgående tilsendt saksdokumenter i spesielt viktige styresaker. Det er ikke lagt opp til noen særskilt behandling av styredokumenter fra selskapene i kommunen.

Når det gjelder rutiner for selve mandateringen opplyser ordføreren i intervju med revisjonen at saksbehandlingen følger rutiner med utgangspunkt i sedvanlig lovpålagt saksbehandling i formannskapet. Det er her mandateringen skjer. I kapittel 5 ser vi nærmere på hvordan disse rutinene har fungert i praksis knyttet til saker fra tre selskaper over en periode på ca. 3 år.

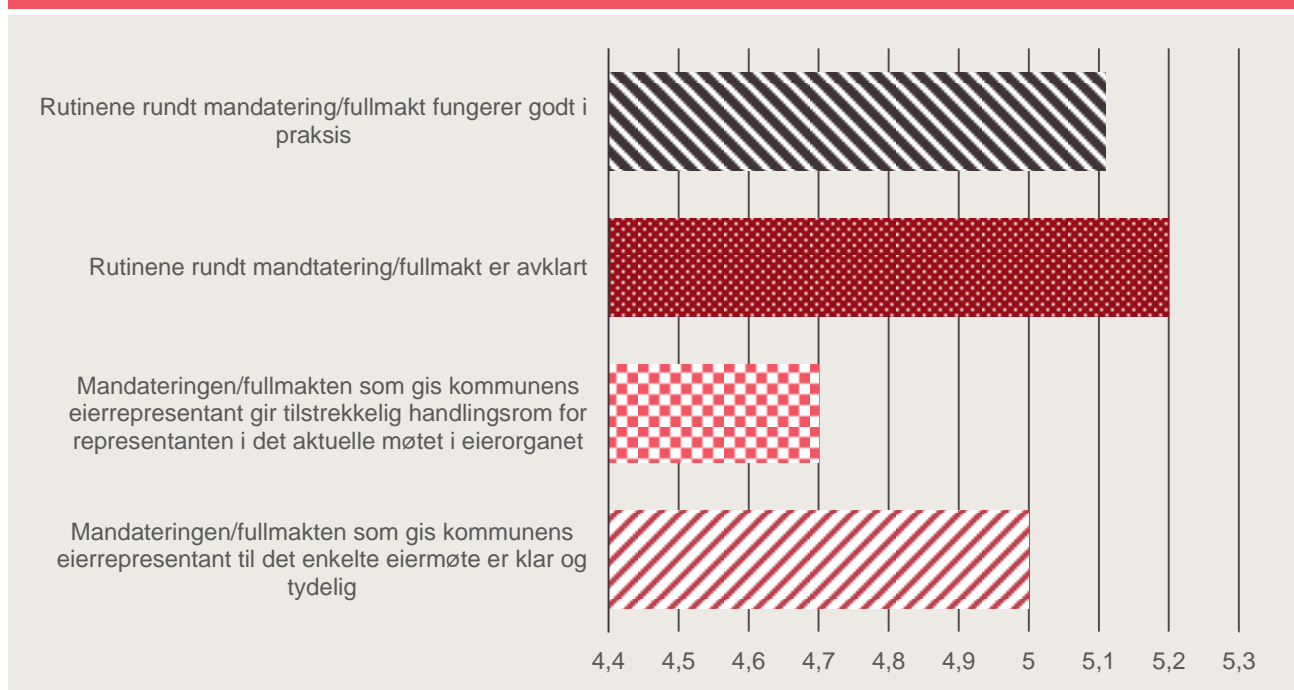
For utøvelse av eierrollen på generalforsamling og i representantskapsmøte, gis det i Eiermeldingen generelle eierpolitiske føringer for hvordan eierskapsrepresentanten skal forholde seg til noen ulike problemstillinger.

Formannskapsmedlemmene og eierrepresentantene ble bedt om å svare på noen påstander om mandateringen/fullmakten som gis kommunens eierrepresentanter. Av de spurte svarte ti personer, og ni av disse er formannskapsmedlemmer mens syv av dem er eierrepresentanter. Tre av disse ti er kun i formannskap (og er ikke eierrepresentant), mens en av de ti er kun eierrepresentant (og er ikke i formannskap).

Formannskapet og eierrepresentantene er i stor grad enig i at mandateringen fungerer godt i praksis, på en skala fra 1 til 6 har de i gjennomsnitt svart cirka 5. Det samme gjelder påstanden om at mandatet/fullmakten er klar og tydelig, samt at rutinene rundt mandatering/fullmakt er avklart.

Diagram 3 – Mandatering/fullmakt til eierrepresentantene

På en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig, hvor enig/uenig er du i følgende påstander:

Kilde: RRI's spørreundersøkelse

4.2.2 Har kommunen utarbeidet rutiner for hva som forventes av bistand fra administrativt nivå?

Kommunen deltar i et eierstyringssekretariat som er et interkommunalt samordningsorgan på administrativt nivå. Sekretariatet består av fagpersoner fra kommunene på Nedre Romerike.

Det er eierstyringssekretariat som mottar dokumentasjon fra de fleste selskapene og foretar den forberedende saksbehandlingen, før rådmannen innstiller til formannskapet, se nærmere om dette nedenfor.

Det er utarbeidet mandat for sekretariatet, revidert i rådmannsmøte (udatert), se vedlegg 3. Her defineres sekretariatets formål, myndighet, omfang (hvilke selskap som følges opp), arbeidsoppgaver, ledelse og arbeidsform, samt strategier. Når det gjelder formål og myndighet fremgår det at sekretariatet skal bidra til at kommunenes målsettinger for selskapene realiseres. Det uttales eksplisitt at eierstyringssekretariatet ikke er noe vedtaksorgan, men kun har en saksforberedende rolle for kommunens eierstyringsorgan.

Samtlige av kommunens eierskap i de interkommunale selskapene (IKS) inngår i eierstyringssekretariatets oppfølging, bortsett fra Romerike Krisesenter IKS, ROKUS IKS og RRI IKS. Dette begrunnes i sekretariatets faglige sammensetning.

Av arbeidsoppgaver blir samordning av kommunenes synspunkter før saken behandles i formannskap/kommunestyre definert som et hovedansvarliggende. Dette innebærer blant annet å sikre at alle forhold i saker til eierstyringsorganet er nødvendig belyst, samordne synspunkt og drøfte uenigheter og ulike syn, samt være kjent med selskapenes virksomhet og kommunens målsettinger og strategier for eierskapet.

Til grunn for sekretariatets arbeid er det definert et sett med strategier. Fra disse fremgår det blant annet at selskapenes virksomhet skal inngå som likeverdig med annen virksomhet kommunene driver, at mål og strategier for tjenesteområder som selskapene har ansvaret for skal utvikles og videreutvikles, og at det skal utvikles benchmarking mot tilsvarende virksomheter for å kartlegge egne selskapers prestasjoner. Sekretariatet skal sørge for å informere om mulig ulike syn mellom rådmennene i eierkommunene ved utsending av sakene til politisk behandling.

Revisjonen har i sine undersøkelser identifisert enkelte motsetninger mellom eierstyringssekretariatet og NRV og NRA.

I revisjonens intervju med kommunens representant i eierstyringssekretariatet kom det frem at selskapene i enkelte tilfeller har ettersendt innspill til eierstyringssaker etter at fristen for utsending av innkalling til representantskapsmøte eller intern frist er utløpt. Ett eksempel er selskapet NRA der saksbehandleren fikk ettersendt et notat etter at selskaps-saken var ferdig saksbehandlet og publisert.

Revisjonen har i forbindelse med samtale med daglig leder i NRV og NRA avdekket enkelte problemstillinger i samarbeidet mellom enkeltsselskap og eierstyringssekretariatet. Disse relaterer seg blant annet til at:

- eierstyringssekretariatets/rådmennenes vurdering strekker seg utover hvordan saksinnstillingen kan berøre egen kommune
- eierstyringssekretariatet/rådmennene stiller spørsmål eller gir vurderinger som overprøver styrets mandat og innstilling
- eierstyringssekretariatets/rådmennenes saksbehandling tar lang tid

Problemstillingene har blant annet kommet til uttrykk i oppfølgingen av kommunestyrets behandling av biogassanlegg i NRA(2018), oppfølgingen av ny selskapsavtale i NRA (2018) og arbeidet med finansreglementet i NRA (2018).

Kommunen er også deltager i flere andre selskaper, herunder hel- og deleide aksjeselskap, som ikke undergis behandling i eierstyringssekretariatet. For oppfølgingen av disse er det ikke utarbeidet rutiner tilsvarende de som er definert i mandatet. Ordføreren oppgir imidlertid at oppfølgingen av disse sakene skjer på samme måte som selskapene omfattet av eierstyringssekretariatet. Det vil si gjennom en saksforberedelse fra rådmannen før innstilling og behandling i formannskapet, herunder mandatring av eierrepresentant.

4.2.3 Har kommunen skriftlig nedfelt delegering til det folkevalgte organet som utøver eierviljen?

Fra Eiermeldingen fremgår eksplisitt at behandlingen av eieroppfølgingen av selskaper er delegert fra kommunestyret til formannskapet: «Kommunen har siden 2007 fått saksdokumentene forut for møtene i generalforsamling/representantskap, og behandlet disse på delegert fullmakt i formannskapet».

En gjennomgang av delegasjonen til formannskapet datert 15. juni 2016 viser at tilsvarende delegasjon ikke er gitt der. Den generelle delegasjonsadgangen er imidlertid vidt formulert gjennom følgende punkt i reglementet:

Formannskapet gis myndighet til å treffe avgjørelse etter særlov i alle saker med mindre myndigheten er lagt til kommunestyret selv, eller ifølge lov, i medhold av lov eller vedtak i kommunestyret er lagt til annet organ.

4.2.4 Har kommunen etablert rutiner for informasjonsflyt tilbake til folkevalgt nivå om selskapene og deres drift på vegne av kommunen?

I intervju med revisjonen opplyser ordføreren at det ikke er innarbeidet rutine for rapportering av saker fra selskapenes eiermøter tilbake til de folkevalgte. I denne sammenheng presiserte han at det uansett er svært få orienteringer til kommunestyret siden behandling av selskapssaker i kommunestyret kun er påkrevet ved endring av vedtekter for selskapene. Det er formannskapet som har ansvaret for oppfølging av eierskapet i kommunens selskaper og som er en naturlig adressat for rapportering fra eiermøtene. Den rapportering som skjer til formannskapet kommer som følge av en konkret bestilling om en spesifikk sak. Av annen orientering fra selskapene opplyser ordføreren at alle IKSene orienterer formannskapet om generell status årlig. Det er ordførerens ansvar å sørge for at disse orienteringene blir gjennomført. Videre opplyser han at protokollen fra selskapenes generalforsamlinger og representantskap blant annet benyttes til å utbetale honorar. På denne måten er det ifølge ham en form for kontroll.

4.2.5 Hva mener de folkevalgte selv om informasjon de får om selskapene?

Et tema som er blitt trukket frem av kontrollutvalget som viktig ved bestillingen av eierskapskontrollen, er om kommunestyret og formannskapet er tilfredsstillende informert om selskapene kommunen har eierinteresser i. Under gjengis sentrale funn fra vår spørreundersøkelse til medlemmene av kommunestyret og formannskapet.

Spørreundersøkelsen viser at kommunestyre- og formannskapsmedlemmene henter sin informasjon fra ulike kilder når det gjelder kommunens selskaper, tjenestene de utfører og samfunnsnyttene/resultatene av tjenestene. Det er 25 av de 44 kommunestyremedlemmene i Skedsmo som har besvart spørsmålene om hvilke informasjonskilder de opplever som mest betydningsfulle for egen del. De ble da bedt om å velge tre alternativer på en liste over mulige informasjonskilder og rangere dem fra 1 – 3, der 1 er viktigst. Resultatet er oppsummert i tabellen under.

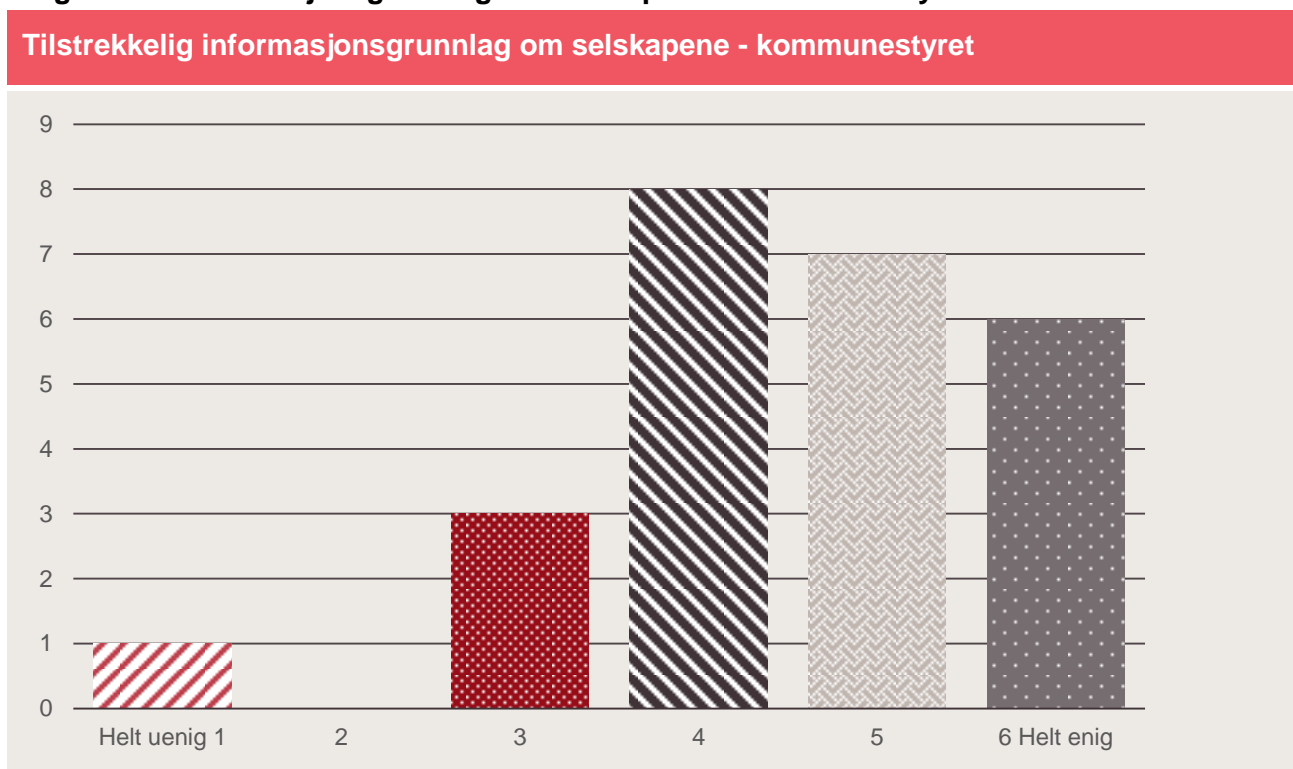
Tabell 1 – Informasjonskilder til kunnskap om selskapene

Rangerte informasjonskilder fra kommunestyremedlemmer			
	Prioritet 1 (antall)	Prioritet 2 (antall)	Prioritet 3 (antall)
Referat fra eierrepresentant	0	0	4
Presse	0	2	3
Leser seg opp på egen hånd	0	1	1
Rapportering fra selskapene	3	4	4
Kommunens administrasjon	2	6	3
Referatsaker fremlagt for kommunestyret	7	7	2
Eiermelding	10	1	3

Kilde: RRI's spørreundersøkelse

Oversikten viser at kommunestyremedlemmene henter det meste av sin informasjon om kommunens selskaper fra eiermeldingen, samt referatsaker som blir fremlagt for kommunestyret. En del informasjon hentes også fra kommunens administrasjon og rapportering fra selskapene. En av respondentene besvarte ikke dette spørsmålet, og oppga som årsak at han/hun manglet oversikt over eierselskapene.

Kommunestyremedlemmene ble også spurt om på en skala fra 1 - 6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig, å vurdere følgende påstand: *Jeg opplever å ha tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for å kunne treffe beslutninger i kommunestyret som angår selskapene.* Tjuefem av de 44 kommunestyrerepresentantene i Skedsmo har vurdert påstanden og resultatet finner vi i diagrammet under.

Diagram 4 – informasjonsgrunnlag om selskapene til kommunestyret

Kilde: RRI's spørreundersøkelse

Oversikten viser at en stor majoritet av kommunestyrerepresentantene er delvis eller helt enige i denne påstanden. Kun en av representantene er helt uenig og tre er delvis uenige.

Kommunestyremedlemmene/respondentene ble i spørreundersøkelsen også bedt om å utdype behovet for ytterligere informasjon fra selskapene. Med andre ord, hva slags informasjon opplever kommunestyremedlemmet ikke å få (som hadde vært ønskelig) og hvilke kilder til informasjon burde eventuelt vært bedre.

Respondentene svarte blant annet (alle innspill er gjengitt):

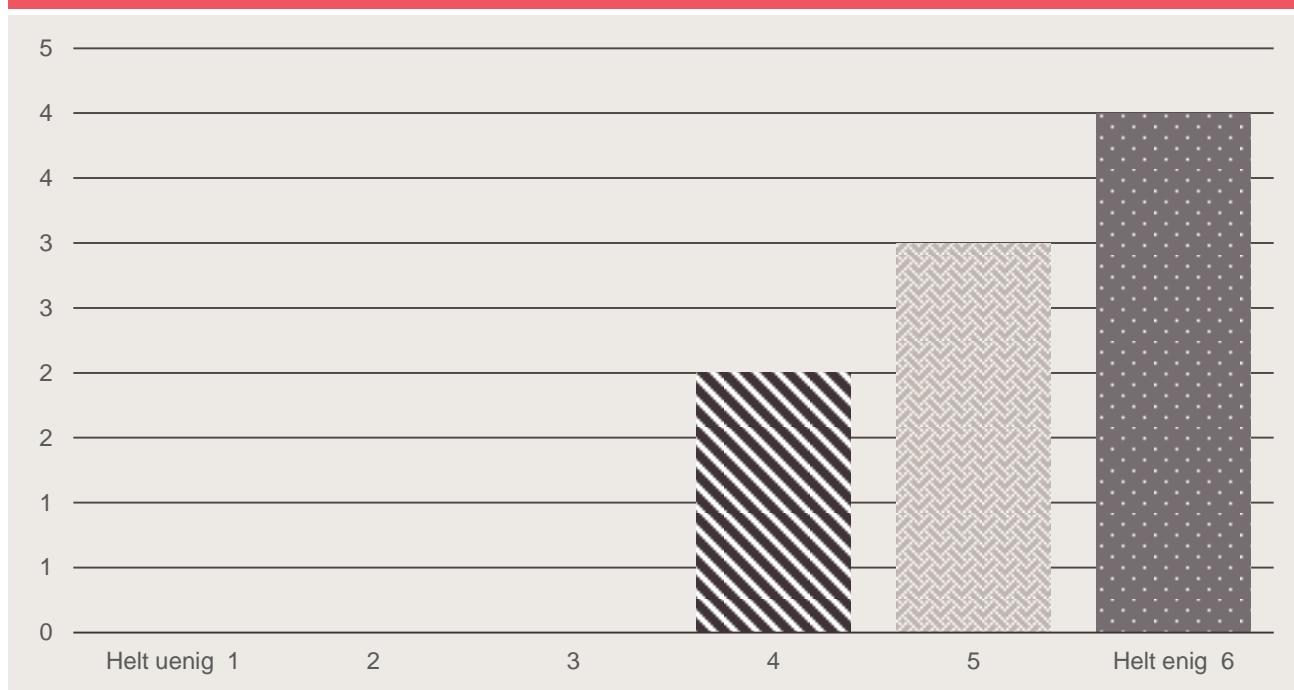
- Et ønske om bedre arkiv som gjør det lettere å finne frem med link fra tidligere vedtak som følger sakene hele veien. Videre får kontrollutvalgssakene for lite oppmerksomhet, også i kommunestyret der de ofte ligger nederst i bunken med taletidsbegrensning. Søkemotor/fane på kommunens hjemmeside om eierskap kan med fordel få økt oppmerksomhet. Det har også med å gjøre at det bør være tilgjengelig for innbyggerne.
- Ytterligere konsentrert informasjon. For mye av informasjonen kommer som store meldinger hvor det er komplisert å skille stort fra smått.
- Mer informasjon knyttet til fremlegging av saker i kommunestyret.
- Tydeligere fra administrasjonen, helhetlig regnskap, behovet for at det kommunale skal eie, eller burde vært videresolgt til andre aktører.
- Det tar lang tid å få oversikt over alle eierselskapene og å få oversikt over tjenestetilbudene de gir og eierskapsformen. Det hjalp å sitte i formannskapet. Der får en litt mer innsikt fordi

det blir referert til styremøtene. Det burde vært egne kurs til alle nye kommunestyrerepresentanter.

- Strategiske overveielser.
- Muntlig redegjøring i kommunestyret fra de største selskapene en gang i året - før selve det formelle kommunestyret starter.
- Får informasjon men burde vært presisert at dette er viktig at vi som kommunestyrerepresentanter setter oss grundig inn i. Hadde vært en fordel med et felles informasjonshefte om disse selskapene.
- Kan ikke se at man trenger ytterligere info.
- Det kunne vært fint med et kort resymé av saken, historikken og hvor den står. Jeg synes mye går over hodet på meg, at sakene forutsetter at du er helt inne i dem.
- Jeg burde selv oppsøke mer informasjon.
- Viktig informasjon er status på tjenester, fremdriftsplaner og økonomirapport. Det som blir lagt frem i kommunestyret er tilfredsstillende.
- Jeg ser svært gjerne at informasjonen om selskapene kommer i papirutgaver (som hefter) slik at det er lettere å lese informasjonen. Dette bør sendes alle i kommunestyret (inkl vara).
- Informasjon (push) fra selskapene er viktigst.
- Informasjonen er stort sett tilgjengelig, så det er ikke det som er utfordringen. Men ofte tas det ikke på alvor at vi gjør dette på kveldstid i tillegg til annen jobb. Det er store kompliserte dokumenter vi må sette oss inn i og når det i tillegg er informasjon skrevet med meget komplisert fremstilling kan man av og til sitte igjen med en følelse av og allikevel ikke ha nok informasjon.

Oppsummert synes det som om de fleste kommunestyremedlemmene ønsker lettere tilgjengelig informasjon, gjerne samlet, da informasjonsmengden oppleves som for stor.

Dersom man trekker ut formannskapet fra resten av kommunestyregruppa for å se hva formannskapet mener om informasjonsgrunnlaget ser vi at ni av 13 (besvarte spørsmålet) i formannskapet er delvis eller helt enige i påstanden om at de har tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for å kunne treffe beslutninger i kommunestyret som angår selskapene. Samlet sett gir altså formannskapet en noe mer positiv tilbakemelding enn kommunestyret her.

Diagram 5 – informasjonsgrunnlag om selskapene til formannskapet**Tilstrekkelig informasjonsgrunnlag - formannskapet**

Kilde: RRI's spørreundersøkelse

4.3 Revisjonens vurdering

Revisjonen har lagt til grunn at kommunen bør ha en helhetlig og samlet rutine for hvordan kommunen skal følge opp sitt eierskap, herunder mandatering av eierrepresentanten forut for møte i eierorganet. Rutinene bør avklare både administrasjonens rolle i saker fra selskapene, hvordan disse forankres i kommunen på folkevalgt nivå, og hvordan det rapporteres tilbake til kommunen fra møtene i eierorganene.

Revisjonens gjennomgang har vist at det er etablert god praksis for eierstyringsprosessen i kommunen, med unntak av tilbakerapportering fra møter i eierorganene til formannskapet. Rutinene er imidlertid ikke samlet og bare delvis formalisert.

Når det gjelder rutiner for hva som forventes fra administrasjonens side i disse sakene er det etablert en tilfredsstillende praksis, men det er ikke tilstrekkelig formalisert. Den er mer formalisert for selskapene som ligger under eierstyringssekretariatet, enn for de selskapene som ikke gjør det. De skriftlige rutinene som er på plass fremstår som noe fragmenterte i og med at de er delvis nedfelt i eiermeldingen, og delvis følger de rutiner for saker som skal til formannskapet. Revisjonen vurderer at det hadde styrket kommunens internkontroll om dette ble nedfelt i en samlet og helhetlig rutine i kommunens internkontrollsystem. Dette handler om hvordan prosessene skal foregå internt i Skedsmo kommune, og det er derfor viktig at det er en del av kommunens internkontrollsystem. Kontrollutvalget har i forbindelse med den forestående kommunesammenslåingen vært opptatt av at deres arbeid skal peke på forbedringspunkt som den nye kommunen kan gjøre seg nytte av.

Revisjonen har derfor valgt å legge ved en rutine i vedlegg 5 som kan tjene som et eksempel på hvordan dette kan nedfelles i et internkontrollsystem (uten at revisjonen går god for innholdet i rutinen som sådan).

Revisjonens undersøkelser har avdekket at det er enkelte motsetninger relatert til samhandlingen og rolleforståelsen mellom eierstyringssekretariatet og enkeltselskap. Etter revisjonens syn vil det både fra et selskaps- og et eierstyringsperspektiv være viktig å avklare og tydeliggjøre roller og rammene for dette fremover.

Det er formannskapet i kommunen som behandler saker og gir mandat til eierrepresentantene i kommunen. Dette fremkommer kun i kommunens Eiermelding. Det er ikke nedfelt i kommunens delegeringsrundskriv at det faktisk er formannskapet som er delegert denne myndigheten. Revisjonen vurderer det slik dette bør fremgå av delegeringsreglementet til kommunen og viser til kommuneloven § 6 jf. § 39.

Revisjonens spørreundersøkelser viser videre at eierstyringssakene oppleves som godt forankret i praksis, og formannskapet og eierrepresentantene mener selv at både rutinene for og selve mandateringen fungerte godt.

Revisjonens undersøkelser viser videre at det er etablert rutiner/praksis for distribuering av selskapenes møteprotokoller til kommunene som eiere. Det er imidlertid ikke etablerte rutiner eller praksis for oppfølging av protokollene fra generalforsamling og representantskapsmøtene. Protokollene danner grunnlaget for orienteringssak i henhold til delegert fullmakt fra kommunestyret til formannskapet. Dette bør inngå som en del av en helhetlig rutine som nevnt over.

5 FØLGES RUTINENE FOR FORANKRING AV SAKER I PRAKSIS?

5.1 Innledning

I dette kapitlet besvares problemstilling 3.

Følgende revisjonskriterier blir lagt til grunn for problemstilling 3 i undersøkelsen:

Problemsstilling 3	Kriterier
Har det skjedd en tilfredsstillende forankring av saker forut for møter i eierorganene i praksis?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Det bør ha skjedd en tilfredsstillende forankring av selskapssakene fra: <ul style="list-style-type: none"> ○ administrasjonens forberedelse av saker fra selskapene, ○ formannskapetets behandling og mandatering av eierrepresentanten, og ○ rapportering tilbake til formannskapet som eierorgan.

Revisjonen har gjennomgått kommunens forankring av selskapssaker før møtene i selskapenes eierorganer (representantskap og generalforsamling) avholdes. Undersøkelsene omfatter ni møter i selskapene Nedre Romerike Vannverk IKS, Strandveien 1 AS og Romerike Kriesesenter IKS. Selskapene Vannverket og Strandveien inngår i eierstyringssekretariatets saksoppfølging, mens kriesesenteret er det ikke. Ifølge eierstyringssekretariatets mandat bør oppfølgingen av kriesesenteret følges tilsvarende opp. Revisjonen har gjennomgått 81 saker fra selskapene som skal til behandling i representantskapene/generalforsamling.

Revisjonen har gjennomgått hvorvidt:

- kommunens administrasjon legger sakene frem for formannskapet og hvorvidt de har merknader eller avvikende syn fra det som er forslagene fra administrasjonen i selskapene
- formannskapet gir føringer til kommunens eierrepresentant og føringenes utforming

Revisjonen understreker at gjennomgangen av enkeltsakene i dette kapitlet er gjengitt for å belyse kommunens eierstyring i praksis. Revisjonen presiserer at vi ikke tar stilling til enkeltsaker. Hensikten med gjennomgangen er å se at prosessen med selskapssakene er gjennomført og at forankringen er ivaretatt.

Se vedlegg 2 for en skjematisk fremstilling⁷ av revisjonens gjennomgang av selskapenes generalforsamlings- og representantskapsmøter.

5.2 Funn - administrasjonens forberedelse av saker fra selskapene

I dette punktet ser revisjonen nærmere på om kommunens administrasjon har forberedt sakene fra selskapene før de blir lagt frem for formannskapet. For en gjennomgang av kommunens rutiner, se kapittel 3 om eierstyring.

Revisjonens gjennomgang viser at administrasjonen har sørget for at alle innkallinger og saker er forelagt formannskapet i Skedsmo for de selskapene vi har undersøkt.

Videre har rådmannen forberedt de fleste saker fra selskapene og avgitt sin innstilling til formannskapet før møte avholdes i eierorganet. Totalt dreier det seg om 81 saker (83 om man inkluderer orienteringssakene) der rådmannen har avgitt sin innstilling i de fleste av sakene. Noen av sakene er orienteringssaker og andre saker er det ikke naturlig at rådmannen gir innstilling i. I noen av sakene var rådmannens innstilling til formannskapet ikke fullt ut i tråd med forslaget fra styret til eierorganet, og det kommer vi tilbake til nedenfor.

5.3 Funn - formannskapets behandling og mandatring av eierrepresentanten

Revisjonen har i dette punktet undersøkt formannskapets behandling av administrasjonens saksfremstilling, om formannskapet har gitt føringer til kommunens eierrepresentant samt eksempler på slike føringer. Videre gjennomgår revisjonen rammene/mandatet til kommunens eierrepresentant.

5.3.1 Følger formannskapet rådmannens innstilling?

Gjennomgangen av formannskapets protokoller viser at formannskapet har fulgt rådmannens innstilling i de fleste sakene. Gjennomgangen av formannskapets vedtak for de ulike selskapene er gjengitt under.

Gjennomgangen viser at i Romerike Krisesenter IKS ble rådmannens innstillinger enstemmig vedtatt⁸ i formannskapet for alle tre møter. Det samme gjelder for selskapene Nedre Romerike Vannverk IKS og Strandveien 1 AS' tre møter.

Revisjonens gjennomgang viser at det er noen presiseringer og kommentarer som avviker fra selskapenes styrer. Dette omtales nærmere i punktet nedenfor.

⁷ Se vedlegg 2 for ytterligere informasjon om kommunens saksbehandling av selskapsaker med utgangspunkt i eierstyringssløyfa.

⁸ (1) Behandlet og enstemmig vedtatt i formannskapet – 23.11.2016: Styrets innstilling støttes i alle saker. (2) Enstemmig vedtatt i formannskapet - 19.04.2017. (3) Formannskapet enstemmig vedtatt den 22.11.2017.

5.3.2 Gir formannskapet føringer til kommunens eierrepresentant?

Revisjonens undersøkelser viser at formannskapet følger fullt ut styrets innstilling til eierorganet i 60 av 81 (83) sakene. Videre viser gjennomgangen at i 21 av 81 (83) saker støttet formannskapet selskapets innstilling, men da med ytterligere tillegg, presiseringer og/eller endringer. Vi har oppstilt tallene i en forenklet tabell under.

Selskap	Møtedato	Saksoversikt
Strandveien 1 AS	23. juni 2015	RA-2 AS: Formannskapet støttet totalt 13 saker. Nedre Romerike Vannverk AS: Totalt 12 saker som formannskapet støttet.
	20. juni 2016	Totalt elleve saker hvor rådmannen hadde ingen ytterligere kommentarer til sakene 1, 2, 3, 8, 9, 10 og 11. I sak 4 godkjenne innkalling og dagsorden ble det fremmet tillegg/ending i vedtektene § 5 a.
	15. juni 2017	Totalt elleve saker i innstillingen. I rådmannens saksfremstilling ⁹ fremgår det at kommunens representant skal støtte styrets innstilling i sakene 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, og 11. Rådmannen hadde ingen bemerkning til sakene 1, 2, 3, 7, 8 og 11, samt presiseringer til sak 4, 5, 6, 9 og 10.
Nedre Romerike Vannverk IKS	1. desember 2016	Totalt seks saker. Rådmannen behandlet sakene med kommentarer 16/02/04 - 16/02/07.
	27. april 2017	Totalt fire saker. Rådmannen kommenterte sak 17/01/02 og sak 17/01/03.
	23. november 2017	Totalt seks saker. Rådmannen kommenterte sak 17/02/05 – 17/02/09 og tilleggssak fremmet/støttet med reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
Romerike Krisesenter IKS	29. november 2016	Totalt syv saker. Rådmannen anbefalte at styrets innstilling i sakene 12, 13 og 14 ble godkjent og kommenterte sak 15-17.
	25. april 2017	Totalt fem saker (seks saker om inkludert orienteringssak uten saksnr.). Rådmannen støttet styrets innstilling i sak 1, 2 og 3 uten videre kommentarer, og kommenterte sak 4 og 5.

⁹ Rådmannens saksfremlegg datert 19.5.2017

	28. november 2017	Totalt seks saker (syv saker om inkludert orienteringssak uten saksnr.). I saksfremstillingen ¹⁰ fremgår av forslag til vedtak at Skedsmo kommune støttet styrets innstilling i sakene 9,10, 11 og 12. Videre ble sakene 6, 7 og 8 tatt til etterretning og ble ikke kommentert ytterligere i saksfremlegget. Saksfremlegget hadde tilleggs kommentarer til sak 9-12.
Saker oppsummert		Totalt 81 saker (83 saker om orienteringssaker uten saksnummer inkluderes).

Eksempler fra rådmannens saksfremlegg

I dette avsnittet følger en rekke eksempler på administrasjonens kommentarer, som formannskapet støttet, på de ulike sakene. Revisjonen presiserer at eksemplene gjengitt under er ment å vise hvordan kommunens eierstyring har fungert i praksis. Revisjonen har ikke tatt stilling til eventuelle meningsforskjeller mellom selskapet og administrasjonen.

Form og frist

Administrasjonen kommenterte i noen saker både form og frist med hensyn til generalforsamlingens møteinnkalling. Ett eksempel er selskapet Strandveien 1 AS, hvor rådmannen fremmet tillegg i sak 4, om godkjent innkalling og dagsorden til generalforsamling avholdt 20. juni 2016. Selskapets vedtekter § 5 a ble foreslått endret til «Møteinnkalling og saksliste skal oversendes eierkommunene minst 6 uker før møtet». Det ble begrunnet med at selskapets vedtekter ikke inneholdt en frist for å sende ut innkalling til eierkommunene. Ifølge aksjelovens krav er fristen en uke før møte i generalforsamlingen blir avholdt. For IKS-selskapene er kravet seks uker. Ifølge saksfremstillingen burde vedtektene endres grunnet utfordringer i eierkommunenes saksbehandling.

For samme selskap, Strandveien 1 AS' generalforsamling avholdt 15. juni 2017, påpekte rådmannen i sin saksbehandling at selskapet må følge opp tidligere vedtak (innkalling skal sendes ut minst 6 uker før møtet) for å sikre tilfredsstillende saksbehandling i eierkommunene.

Valgkomitéens innstilling

I sak 10, om valg av styre, på generalforsamling 15. juni 2017 minnet rådmannen i sin saksbehandling om vedtak fattet i Strandveien 1 AS' generalforsamling 20. juni. Valgkomiteens innstilling skal vedlegges fremtidige generalforsamlingsinnkallinger. Valgkomiteens innstilling fulgte ikke med i denne innkallingen.

Innhold i selskapenes årsregnskap

I forkant av eierorganets møte i Strandveien 1 AS den 15. juni 2017, kommenterte rådmannen sak 5 (godkjenne årsregnskap for 2016) i sin saksbehandling. Møteinnkallingen inneholdt for lite informasjon om selskapets utgifter. Ifølge rådmannen tilsa selskapets historie at åpenhet er viktig.

¹⁰ Rådmannens saksfremlegg ikke datert

Videre fremgår det av saksfremlegget at selskapet burde redegjøre for vesentlige regnskapsposter. Informasjonen kan bli gitt i generalforsamlingen og ettersendt til eierkommunene. Videre burde informasjonen bli vedlagt fremtidige innkallinger slik at eierne har et klart bilde av selskapets drift. I saksfremlegget fremmet rådmannen tillegg om årsregnskap som skal inneholde redegjørelser for alle vesentlige kostnader.

I saksfremstillingen for Nedre Romerike Vannverk IKS representantskap, avholdt 27. april 2017, ble selskapets årsregnskap kommentert. Regnskapet skal, med virkning fra regnskapsåret 2017, vise regnskapsmessig behandlet differanse mellom regnskapsresultat og selvkostresultat. Ifølge saksfremstillingen var det vanskelig å se av selskapets sakspapirer hvordan differansen – den frie egenkapitalen – ble håndtert i regnskapet, og hvordan vedtaket hadde blitt fulgt opp. Fremover burde selskapet vise årlig differanse og forklare selskapets håndtering av denne. Videre skal det fremgå hvordan andre vedtak fattet ved behandling av siste års regnskap har blitt fulgt opp av selskapet.

Innhold i selskapenes årsberetning

I sak 6 ble årsberetningen for 2016 godkjent. I Strandveien 1 AS' generalforsamling 15. juni 2017 ble et tillegg om årsberetningens innhold foreslått, som tok for seg status og fremdriftsplan for prosjektutvikling og opprydding. Videre fremgikk det av forslaget at en oversikt over forventet ferdigstilt prosjektutvikling og opprydding burde med.

Rådmannen minnet i sitt saksfremlegg for representantskapsmøte, 27. april 2017, i Nedre Romerike Vannverk IKS om representantskapets vedtak i sak 01/12 fra møte 26. april 2012 som lød: «Følgende blir en del av selskapets framtidige årsberetninger: (i) Størrelse av de vesentlige investeringene, (ii) tall for vannkjøp, (iii) fordeling av overskudd/underskudd mellom eierkommunene og (iv) antall kontaktmøter med eierkommunenes fagavdelinger». Selskapet skal sørge for at representantskapets vedtak i sak 01/12 fra møte 26. april 2012 blir fulgt opp og implementert fra og med regnskapsåret 2017.

Avvikende tall mellom plan og budsjett

Angående drifts- og investeringsbudsjettet for 2017, sak 16/02/05, i rådmannens saksfremstilling for representantskapsmøte i Nedre Romerike Vannverk IKS den 1. desember 2016 ble saken vedtatt med visse begrensninger og presiseringer¹¹. For investeringer påpekte administrasjonen blant annet at flere av tiltakene i budsjettsaken viste avvikende tall for 2016-17 om man sammenlignet med tilsvarende tabell og tiltak i hovedplansaken.

I samme saksfremlegg fremgikk det i sak 16/02/04, om hovedplan med revidert handlingsplan 2016-2017, at noen av hovedplansakens (16/02/04) tiltak viste andre beløp enn i budsjettsaken (16/02/05). I saksfremlegget ble det også påpekt som uheldig at hovedplanens reviderte

¹¹ Saksfremlegg datert 7.11.2016

handlingsplan ikke var i samsvar med budsjettet, noe som gjorde vurderingsgrunnlaget for eierne utydelig.

Uryddige saksdokumenter

I rådmannens saksfremlegg sak 16/02/05 til Nedre Romerike Vannverk IKS' representantskapsmøte 1. desember 2016 påpekte rådmannen uryddige saksdokumenter, og ba selskapet notere seg ni kulepunkt. Disse gjaldt i hovedsak avvikende tall, feil årstall og ulike tabeller sammenlignet med tidligere år.

Forskuttet budsjettvedtak

I sak 16, i Romerike krisesenter IKS' representantskapsinnkalling til møte 29. november 2016, fremgår det at selskapets bemanning ble styrket med fire årsverk for å håndtere senterets økte aktiviteter. Ifølge rådmannens saksfremlegg var styrets oppgave å styrke bemanningen innenfor 2016-rammene. I 2016 ansatte styret tre nye faste årsverk. Det var ikke åpnet for å forskuttere budsjettvedtak for 2017 og foreta faste ansettelser i 2016. Ansettelsene skulle være midlertidige med ekstra innleie ved behov. Rådmannen viste til at en vurdering av om det var nødvendig å ansette det siste årsverket hadde vært på sin plass. Kostnaden for fire fagstillinger var estimert til MNOK 2,6. Utgiftene ble finansiert med omdisponering i selskapet knyttet til lavere rente, lavere låneavdrag og kostnadsreduksjoner på driftsutgifter, samt økt tilskudd fra eierkommunene. Med kommentarene over tok rådmannen orienteringen om økt bemanning til etterretning.

5.3.3 Rammene/mandatet til kommunens eierrepresentanter

Revisjonen har sett nærmere på om mandatet er gitt som absolutte rammer eller om eierrepresentanten gis en ramme med mulighet for å utøve skjønn i eierorganmøtet. For å kunne si noe om dette har revisjonen analysert de mandatene som formannskapet har gitt.

Revisjonens gjennomgang viser at eierrepresentantenes mandat ofte fremstår som et «bundet» mandat med krav om svar i form av enten et ja eller nei. Videre viser undersøkelsen at formannskapet følger opp rådmannens ulike merknader til sakene. Dette dreier seg om kommentarer, presiseringer og/eller endringer til selskapets saker som det er forventet at eierrepresentanten følger opp, for så å stemme ja eller nei.

I Strandveien 1 AS, av tre møter og totalt 47 saker krevde eierrepresentantens mandat et ja eller nei i alle sakene. I 42 av 47 saker var mandatet rene ja eller nei-saker, i fem saker ble det fremmet tillegg herunder én sak som forutsatte at ren revisjonsberetning ble fremlagt, og i en sak ble det minnet på tidligere vedtak.

Av tre eiermøter avholdt i Nedre Romerike Vannverk IKS, krevde totalt 16 av 16 saker et ja eller nei fra eierrepresentanten. Av disse sakene var åtte saker et rent ja eller nei, seks saker hadde begrensninger, presiseringer eller endringer (hvorav én sak ikke ble vedtatt) og to saker ble fremmet med tilleggforslag.

I de tre møtene gjennomgått for selskapet Romerike Kriesesenter IKS, ble totalt 18 saker, 20 om man inkluderer orienteringssakene uten saksnummer, stemt på av eierrepresentanten med et ja eller nei. Videre hadde administrasjonen i én av disse sakene flere kommentarer til vedtaket.

Den samme gjennomgangen viste at eierrepresentanten kan stemme etter skjønn i noen saker. Det kan selvsagt være at det gis muntlige og/eller skriftlige føringer for eierrepresentanten ut over det som kommer frem i protokollene som revisjonen har kartlagt.

I Strandveien 1 AS, viste de fleste sakene fra de tre eiermøtene at eierrepresentanten stemte ja eller nei, og det var lite rom for skjønn. For selskapet Nedre Romerike Vannverk IKS stilte representanten uten bundet mandat i to saker i samme møte. I Romerike Kriesesenter IKS, av tre møter stilte eierrepresentanten uten bundet mandat i én sak.

Når det gjelder å ta stilling til forslag fra andre kommuner stiller eierrepresentantene relativt fritt. I vedtakene i formannskapet fremkommer det i form av en generell setning som for eksempel:

«[r]epresentanten har fullmakt til å ta standpunkt til forslag som fremmes av andre kommuner, og som formannskapet og/eller kommunestyret ikke har tatt stilling til».

I forbindelse med eiermøtene i Nedre Romerike Vannverk IKS, ble representanten i to av tre møter gitt fullmakt til å ta standpunkt til forslag fremmet av andre kommuner, og som formannskapet ikke hadde tatt stilling til. Videre viste saksfremstillingen til at «innkallingen har vært behandlet i interkommunalt eiersekretariat, og rådmannen er ikke kjent med at det fremmes avvikende innstilling av prinsipiell karakter i de øvrige eierkommunene». Tilsvarende sitat finnes i saksfremstillingen til alle de tre undersøkte eierorganmøtene. For det siste avholdte møtet mottok eierstyringssekretariatet tre reviderte saksunderlag fra selskapet. Videre hadde innkallingen vært behandlet i interkommunalt eiersekretariat, og «rådmannen er ikke kjent med at det fremmes en avvikende innstilling av vesentlig betydning i sakene i de øvrige eierkommunene.» Videre måtte tre av sakene «behandles i kommunestyret for endelig vedtak» (sak 17/02/06, 17/02/8, 17/02/09).

For Romerike Kriesesenter IKS hadde tre av møtene i rådmannens saksfremstilling ingen kommentarer vedrørende eierrepresentantens mandat for forslag fremmet av andre kommuner.

5.4 Revisjonens vurdering

Revisjonens gjennomgang viser at administrasjonen har saksforberedt og innstilt i alle saker fra selskapene forut for møtene i eierorganene til formannskapet for å sikre forankring av eierrepresentantens mandat. Videre viser revisjonens gjennomgang at rådmannen har kommentert og bemerket noen formelle forhold som er viktig for kommunens eierstyring. Dette dreier seg om møteinnkallingens form og overholdelse av frister, valgkomiteens innstilling vedlagt innkallingen, innhold i årsregnskap og -beretning, avvikende tall i plan og budsjett, uryddige saksdokumenter og fullmaktsforhold.

Revisjonen vurderer det slik at administrasjonen legger til rette for at formannskapet får alle saker til behandling forut for eiermøter, og ivaretar sin rolle som tilrettelegger for formannskapet, uten at revisjonen har tatt stilling til det faglige innholdet i sakene.

Når det gjelder formannskapets behandling av sakene, viser revisjonens undersøkelser at formannskapet har gitt føringer til kommunens eierrepresentant og støttet selskapets styre i de fleste sakene, men med noen kommentarer, endringer og/eller tillegg. Formannskapet følger i de fleste saker opp innstilling fra rådmannen når de instruerer sin eierrepresentant.

Revisjonens gjennomgang viser at mandatet i de enkelte sakene til eierrepresentanten fremstår som både bundet og med rom for å utøve skjønn. Dette avhenger av sakens art. For forslag som fremmes av andre kommuner fremstår eierrepresentantens mandat som relativt fritt.

Alt i alt viser revisjonens gjennomgang at prosessene som skal sikre god eierstyring og forankring av saker som er til behandling i eierorganene fungerer godt i Skedsmo kommune.

1 VEDLEGG – LITTERATUR OG KILDEHENVISNINGER

Lov og forskrift

- Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper (IKS-loven)
- Forskrift 15. juni 2004 nr. 905 om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner

Forarbeid

- Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Bøker, rapporter og artikler

- NIBR-rapport 2015:1. Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt.
- NIBR-rapport 2016:18 Folkevalgt lederskap og kommunal organisering, med tilhørende arbeidshefte.
- KS Eierforums 21 anbefalinger for eierstyring, 2015
- KS, *Rådmannens internkontroll – hvordan få orden i eget hus?*, 2015
- KS, *Folkevalgte lederskap og kommunal organisering*, 2017

Andre dokumenter

- Skedsmo kommunes Eiermelding, 2017

Oversikt over tabeller og figurer

Diagram 1 – Vurdering av opplæring i rollen som kommunens eierrepresentant.....	23
Diagram 2 – vurdering av behovet for opplæring for eierrepresentanter.....	24
Diagram 3 – Mandatering/fullmakt til eierrepresentantene	29
Diagram 4 – informasjonsgrunnlag om selskapene til kommunestyret	33
Diagram 5 – informasjonsgrunnlag om selskapene til formannskapet.....	35
Figur 1 «eierstyringsløyfen»	16
Figur 2 «eierstyringsløyfen»	26
Tabell 1 – Informasjonskilder til kunnskap om selskapene.....	32

2 VEDLEGG – OVERSIKT OVER SELSKAPENES GENERALFORSAMLING OG REPRESENTANTSKAP

2.1 Strandveien 1 AS

Ifølge Skedsmo Eiermelding inngår Strandveien 1 AS (i avviklingsperioden) i eierstyringssekretariatets oppfølging. Revisjonen har tatt for seg generalforsamlingsmøter avholdt 23. juni 2015, 20. juni 2016 og 15. juni 2017.

Strandveien 1 AS	
Organisering/selskapsform	Aksjeselskap (AS).
Formål	Skal stå for oppryddingen i, og avviklingen av, den tidligere virksomheten i selskapet etter at ansvaret for avløpsvirksomheten til eierkommunene er overført til NRA IKS. Har ikke erverv til formål.
Aksjekapital	Kroner 120.000,- fordelt på 60000 aksjer á kr. 2, fordelt mellom kommunene Skedsmo (42,84%), Lørenskog (29,94%), Rælingen (13,6%), Nittedal (8,56%), Fet (2,36%) og Sørumsund (2,71%).
Hovedrammer for virksomheten	Aksjeloven, vedtektene for selskapet.
Datterselskaper	Strandveien 1 Utvikling AS (100%). Aksjekapital 30 000.
Generalforsamlingen	12 representanter med personlige vararepresentanter – 2 fra hver av eierkommunene. Velges for 4 år av gangen. Hver eierkommune har en stemme.
Styret	Inntil 6 medlemmer

Generalforsamling	
23. juni 2015	<p>Saksliste: 1 (møteåpning og fremmøtte aksjonærregistrering), 2 (valg av møteleder og referent), 3 (medrep. undertegne protokoll), 4 (godkjenne innkalling og dagsorden), 5 (årsregnskap 2014), 6 (årsberetning 2014), 7 (revisors beretning), 8 (revisors honorar), 9 (satser for honorar og godtgjørelser), 10 (valg av styre), 11 (valg av revisor), 12 (reversering av vedtak fattet i sak 13 19.6.2014), 13 (splitting av aksjer og endring av vedtekter). Totalt 13 saker.</p> <p>I rådmannens forslag¹² til vedtak, som kommunens eierrepresentant skal støtte, sluttet Skedsmo kommune seg til styrets innstilling. Rådmannen hadde ingen kommentarer til sak 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10 og 11. Rådmannen støttet styrets innstilling i;</p> <ul style="list-style-type: none">• sak 5, godkjenne årsregnskap,• sak 6, godkjenne årsberetning, og• sak 12, reversering av tidligere vedtak¹³, datert 19. juni 2014, har rådmannen tillit til styrets redegjørelse. <p>Formannskapet vedtok rådmannens saksfremlegg enstemmig den 27. mai 2015 i sak PS 15/132, «Generalforsamling i Nedre Romerike Vannverk AS 230615».</p>

¹² Rådmannens saksfremlegg datert 25.05.2015

¹³ i stedet for fusjon av NRV AS og RA2 AS kommer eierne raskere til ønsket resultat og med redusert ressursforbruk ved å kjøpe og selge aksjer til pålydende (eller uten vederlag) direkte mellom eierne

Generalforsamling	
23. juni 2015	<p>Saksliste: 1 (møteåpning og fremmøtte aksjonærregistrering), 2 (valg av møteleder og referent), 3 (medrep. undertegne protokoll), 4 (godkjenne innkalling og dagsorden), 5 (årsregnskap 2014), 6 (årsberetning 2014), 7 (revisors beretning), 8 (revisors honorar), 9 (satser for honorar og godtgjørelser), 10 (valg av styre), 11 (valg av revisor), 12 (reversering av vedtak fattet i sak 13 19.6.2014). Totalt 12 saker.</p> <p>I rådmannens forslag¹⁴ til vedtak sluttet kommunens eierrepresentant seg til styrets innstilling ved behandling av sakene på generalforsamlingen. Eierrepresentanten ble gitt fullmakt til å tegne aksjer (oppnå ønsket aksjefordeling mellom eierkommunene). Ifølge saksfremlegget hadde rådmannen ingen kommentarer til sakene 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10 og 11. Videre støttet rådmannen følgende saker;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sak 5, godkjenne årsregnskap, • sak 6, godkjenne årsberetning, • sak 12, om reversering av tidligere vedtak¹⁵, av 19. juni 2014, hadde rådmannen tillit til styrets redegjørelse, og • sak 13, om splitting av aksjer og endring av vedtekter ble kommunens representant i generalforsamlingen gitt fullmakt til å tegne aksjer i henhold til innstillingens aksjefordeling. <p>Kommunens eierrepresentant ble gitt fullmakt til å ta standpunkt i saker fremmet av andre kommuner og som formannskapet ikke hadde behandlet.</p> <p>Formannskapet vedtok enstemmig rådmannens saksfremlegg i møte avholdt 27. mai 2015 (PS 15/133) «Generalforsamling i Sentralrenseanlegget RA-2 AS 230615».</p>

¹⁴ Rådmannens saksfremlegg datert 25.05.2015

¹⁵ i stedet for fusjon av NRV AS og RA2 AS vil eierne komme raskere/ redusert ressursforbruk til ønsket resultat ved å kjøpe og selge aksjer til pålydende (eller uten vederlag) direkte mellom eierne

Generalforsamling	
20. juni 2016	<p>Saksliste: 1 (møteåpning og fremmøtte aksjonærregistrering), 2 (valg av møteleder og referent), 3 (medrep. undertegne protokoll), 4 (godkjenne innkalling og dagsorden), 5 (årsregnskap 2015), 6 (årsberetning 2015), 7 (revisors beretning), 8 (revisors honorar), 9 (satser for honorar og godtgjørelser), 10 (valg av styre), 11 (valg av revisor). Totalt 11 saker.</p> <p>Rådmannens forslag¹⁶ til vedtak støttet eierrepresentanten styrets innstilling i sak 1, 2, 3, 8, 9, 10 og 11. Rådmannen hadde ingen kommentarer til 1, 2, 3, 8, 9, 10 og 11. Tillegg ble fremmet i sak 4, godkjenne innkalling og dagsorden. Det ble fremmet endring i selskapets vedtekter § 5 a: «Møteinnkalling og saksliste skal oversendes eierkommunene minst 6 uker før møtet». Rådmannens saksfremstilling støttet styrets innstilling i følgende saker, forutsatt at ren revisors beretning ble fremlagt på generalforsamlingen;</p> <ul style="list-style-type: none">• sak 5, godkjenne årsregnskap 2015,• sak 6, godkjenne årsberetning 2015,• sak 7, ren revisors beretning, rådmannen ønsket ren revisors beretning vedlagt fremtidige innkallinger. <p>I tillegg ble kommunens eierrepresentant gitt fullmakt til å ta standpunkt til saker fremmet av andre kommuner og som formannskapet ikke hadde behandlet.</p> <p>Rådmannens saksfremlegg er vedtatt, og protokollført, i formannskapsmøte avholdt 15. juni 2016 (PS 16/189 (16/2255)) og enstemmig vedtatt.</p>

¹⁶ Rådmannens saksfremlegg datert 8.6.2016

Generalforsamling	
15. juni 2017	<p>Saksliste: 1 (møteåpning og fremmøtte aksjonærregistrering), 2 (valg av møteleder), 3 (medrep. undertegne protokoll), 4 (godkjenne innkalling og dagsorden), 5 (årsregnskap 2016), 6 (årsberetning 2016), 7 (revisors beretning), 8 (revisors honorar), 9 (satser for honorar og godtgjørelser), 10 (valg av styre), 11 (valg av revisor). Totalt 11 saker.</p> <p>I rådmannens saksfremstilling (datert 19.5.2017) støttet kommunens eierrepresentant styrets innstilling i 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, og 11. Rådmannen hadde ingen bemerkning til 1, 2, 3, 7, 8 og 11. Videre fremgikk følgende presiseringer;</p> <ul style="list-style-type: none">• sak 4, godkjenne innkalling og dagsorden, selskapet må følge opp tidligere vedtak (innkalling skal sendes ut minst 6 uker før møtet) for å sikre tilfredsstillende saksbehandling i eierkommunene.• sak 5, godkjenne årsregnskap for 2016, innkallingen hadde for lite informasjon om selskapets utgifter. Selskapets historie tilsier at åpenhet er viktig. Ifølge saksfremlegget bør selskapet redegjøre for vesentlige regnskapsposter. Informasjonen bør gis i generalforsamlingen og ettersendes til eierkommunene. Informasjonen bør vedlegges fremtidige innkallinger slik at eierne gis et klart bilde av selskapets drift. I saksfremlegget fremmet rådmannen tillegg om årsregnskap som skal inneholde redegjørelser for alle vesentlige kostnader.• sak 6, godkjenne årsberetning for 2016, ble tillegg foreslått om for årsberetningens innhold mht. status og fremdriftsplan for prosjektutvikling og opprydding. Videre burde en oversikt over forventet ferdigstilt prosjektutvikling og opprydding inntas.• sak 9, om gjeldende møtegodtgjørelsesavtaler for generalforsamlingens medlemmer og godtgjørelse for medgått tid til tidligere styremedlemmer. Ifølge saksfremlegget støttet rådmannen styrets innstilling og saken ble vedtatt for 2016. (Generalforsamlingen vedtok styrehonorar på kr 85 000 for styrets leder og 42 000 til styrets medlemmer. I tillegg møtegodtgjørelse kr 1 200 per møte.)• sak 10, valg av styre, rådmannen minnet om vedtak i generalforsamling 20. juni. Valgkomiteens innstilling skal vedlegges fremtidige generalforsamlingsinnkallinger. Valgkomiteen hadde ikke vedlagt sin innstilling for denne innkallingen. <p>I tillegg hadde representanten fullmakt til å ta standpunkt til forslag som ble fremmet av andre kommuner, og som formannskapet ikke hadde tatt stilling til.</p> <p>Vedtaket/saksfremlegget er protokollført i formannskapet 24. mai 2017 (PS 17/141 (16/2255)) og enstemmig vedtatt.</p>

2.2 Nedre Romerike Vannverk IKS

Revisjonen har tatt for seg representantskapsmøter avholdt 1. desember 2016, 27. april 2017 og 23. november 2017.

Nedre Romerike Vannverk IKS

Organisering/selskapsform	Interkommunal selskap (IKS). Kommunestyret vedtok sist endringer i selskapsavtalen 14.12.2016 (PS 16/172)														
Formål	Vannforsyning til eierkommunene på en gros-nivå. Planlegge, bygge og drive vannforsyningsanlegg med tilhørende renseanlegg, tunneler, reservevannkilder, høydebassenger, pumpestasjoner og hovedledningsanlegg frem til definerte leveringspunkter. Kan levere vann til andre kommuner, men ikke til enkeltabonnenter. Skal drives etter selvkostprinsippet.														
Deltakere	Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Nittedal, Fet, Sørum og Gjerdrum kommune.														
Eierandeler	<table> <tr> <td>Skedsmo</td> <td>35,10 %</td> </tr> <tr> <td>Lørenskog</td> <td>24,91 %</td> </tr> <tr> <td>Rælingen</td> <td>11,19 %</td> </tr> <tr> <td>Nittedal</td> <td>15,79 %</td> </tr> <tr> <td>Fet</td> <td>4,65 %</td> </tr> <tr> <td>Sørum</td> <td>6,12 %</td> </tr> <tr> <td>Gjerdrum</td> <td>2,24 %</td> </tr> </table> <p>Eierbrøken revurderes hvert fjerde år iht. prinsippene i selskapsavtalen.</p>	Skedsmo	35,10 %	Lørenskog	24,91 %	Rælingen	11,19 %	Nittedal	15,79 %	Fet	4,65 %	Sørum	6,12 %	Gjerdrum	2,24 %
Skedsmo	35,10 %														
Lørenskog	24,91 %														
Rælingen	11,19 %														
Nittedal	15,79 %														
Fet	4,65 %														
Sørum	6,12 %														
Gjerdrum	2,24 %														
Representantskap	14 medlemmer med personlige varamedlemmer – 2 fra hver eierkommune. Eierkommunene har en stemme hver.														
Styret	5 medlemmer pluss ett medlem valgt av og blant de ansatte. Valgkomité.														

Representantskap

1. desember 2016	<p>Sak 16/02/03 orientering fra selskapet, sak 16/02/04 Hovedplan med revidert handlingsplan 2016-2017, sak 16/02/05 Drifts- og investeringsbudsjett 2017, sak 16/02/06 Forslag til endring av selskapsavtalen, sak 16/02/07 Valg av styremedlem, sak 16/02/08 Eventuelt. Totalt 6 saker.</p> <p>Rådmannen behandlet sakene 16/02/04 - 16/02/07. I rådmannens saksfremstilling¹⁷ fremgikk forslag til vedtak som kommunens eierrepresentant skulle støtte. Skedsmo kommunes eierrepresentanter i NRVs representantskap skulle medvirke til følgende vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sak 16/02/04 Hovedplan med revidert handlingsplan 2016-201. Kommunens representant skulle stemme etter vedtak i egen sak, se utvalgsnummer KS 16/140 fra kommunestyret 9. november 2016. I saksfremlegget ble det påpekt at noen av hovedplansakens (16/02/04) tiltak viste andre beløp enn i budsjettsaken (16/02/05). Det var uheldig at hovedplanens reviderte handlingsplan ikke samsvarte med budsjettet, noe som gjorde vurderingsgrunnlaget for eierne utydelig. • Sak 16/02/05 Drifts- og investeringsbudsjett 2017 ble vedtatt med visse begrensninger og presiseringer, se kulepunktene under. For investeringer ble det vist til at flere av tiltakene i budsjettsaken viste avvikende tall for 2016-2017 om man sammenlignet med tilsvarende tabell og tiltak i saken om hovedplanen (se tabell 3.1 i selskapets sakspapirer og i hovedplanen). Presiseringene: <ul style="list-style-type: none"> ○ representantskapet godkjente låneopptak til planlagte investeringer i 2017 innenfor ramme av MNOK 112,4, med begrensninger i låneramme på MNOK 660. ○ styret ble gitt fullmakt til å fremforhandle lånebetingelser og inngå avtale om låneopptak. ○ når det gjaldt investeringer; tre nye tiltak (Fet kommune ringeledning, Åråsen hovedvannledning og ulike utbedringstiltak som utføres parallelt med utbedring av råvannstunnelen) som ikke var innarbeidet i hovedplan med revidert handlingsplan, skulle tas ut av budsjettet og ble anbefalt innarbeidet i ny hovedplan når den rulleres. Totalt utgjorde tiltakene investeringer på MNOK 167,5. Tiltakene listet opp i hovedplanen var enten igangsatt/utredet slik at eierne hadde tatt stilling til og godkjent tiltakene. De tre nye tiltakene var ikke innarbeidet i hovedplanen og den økonomiske rammen angav tiltakene som «grov estimert»/«ikke utredet», ○ når det gjaldt drift; i 2019 ga driftskostnader på MNOK 19 til rehabilitering av råvannstunell utslag på posten «kjøp av varer og tjenester». I tillegg ble 2019 budsjettet med negativt resultat. Det var ikke i samsvar med kommuneloven § 44 (4). I saksfremlegget var det forventet at selskapet legger fram en økonomiplan på neste representantskapsmøte som for alle årene i økonomiplanperioden viser dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp, og
------------------	---

¹⁷ Rådmannens saksfremlegg datert 07.11.2016

1. desember 2016
forts.

- videre for drift; selskapet ønsket økt eksponering/profilering mot befolkningen for å sikre selskapet godt omdømme/tilstedeværelse på arrangementer. Ifølge posten dekkes formålet med MNOK 0,125. I saksfremstillingen pekes det på (prinsipielt grunnlag) at selskapet utfører kommunale lovpålagte oppgaver. Eierkommunene organiserer oppgavene i et IKS-selskap, men kan alternativt utføre oppgavene selv. Videre fremgår det av saksfremstillingen at det ikke er naturlig å profilere NRVs oppgaveområde mer enn andre oppgaver kommunen utfører. I fremstillingen ble det foreslått at de økte postene knyttet til eksponering og profilering ble tatt ut av budsjettet.
- **Sak 16/02/06 Forslag til endring av selskapsavtalens:** Representanten støttet styrets innstilling med følgende endring: Selskapsavtalens punkt 7.1 Finansiering endres til: Høyeste ramme for selskapets låneopptak er MNOK 660.
- **Sak 16/02/07 Valg av styremedlem:** Representanten støttet styrets innstilling
- I tillegg ble det påpekt i saksfremlegget uryddige saksdokumenter og selskapet ble bedt om å notere seg ni ulike kulepunkt.

Formannskapets protokoll viser enstemmig vedtak 23.11.2016 (PS 16/282 (13/8679))

27. april 2017

Sak 17/01/01 orientering fra selskapet, sak 17/01/02 årsberetning og regnskap for 2016, sak 17/01/03 strategi NRV IKS og NRA IKS mot 2040, sak 17/01/04 eventuelt. **Totalt 4 saker.**

I saksfremstillingen¹⁸ fremgikk forslag til vedtak som kommunens representant skulle støtte. Rådmannens forslag til vedtak:

- **Sak 17/01/02 Årsberetning og regnskap for 2016:** Kommunens representant støttet styrets innstilling.
 - Den fremlagte årsberetning og regnskap for 2016 ble godkjent. Selvkostkalkylen viste et mindre forbruk på MNOK 4,626. Selskapet foreslo i årsberetningen at eierkommunene fakturering (i 2017) reduseres tilsvarende selvkostkalkylens overskudd. Rådmannen forventet at overskuddet vil gå til fradrag i eierkommunenes betaling til selskapet for 2017. Kommunens representant fremmet/støttet følgende tillegg: Kommunenes vedtatte betaling til selskapet dette år blir redusert tilsvarende.
 - Selskapets årsregnskap, med virkning fra regnskapsåret 2017, skal vise regnskapsmessig behandlet differanse mellom regnskapsresultat og selvkostresultat. Ifølge saksfremstillingen var det vanskelig å se av selskapets sakspapirer hvordan differansen – den frie egenkapitalen – ble håndtert i regnskapet, og hvordan vedtaket var fulgt opp. Fremover bør selskapet vise årlig differanse og forklare hvordan selskapet håndterer den. Videre skal det framgå hvordan andre vedtak fattet ved behandling av siste års regnskap har blitt fulgt opp av selskapet.
 - Rådmannen minnet om representantskapets vedtak i sak 01/12 fra møte 26.04.2012 som lød: «Følgende blir en del av selskapets framtidige årsberetninger: (i) Størrelse av de vesentlige investeringene, (ii) tall for vinkjøp, (iii) fordeling av overskudd/underskudd mellom eierkommunene og (iv) antall kontaktmøter med eierkommunenes fagavdelinger.» Selskapet skal sørge for at representantskapets vedtak i sak 01/12 fra møte 26.04.2012 ble fulgt opp og implementert fra og med regnskapsåret 2017.
- **Sak 17/01/03 Strategi NRV IKS og NRA IKS mot 2040:** Representantskapet tok «Strategi NRV IKS og NRA IKS mot 2040» til orientering. De enkelte planer og tiltak som krevde dette, innarbeides i framtidige økonomiplaner, og ble tatt opp til behandling i representantskapet på ordinær måte før en eventuell iverksettelse.

Kommunens representant stilte uten bundet mandat i sakene 17/01/01 og 17/01/04. Og representanten hadde fullmakt til å ta standpunkt til forslag som ble fremmet av andre kommuner, og som formannskapet ikke hadde tatt stilling til.

Vedtak i formannskapet 19.04.2017 (PS 17/68 (13/8673)) enstemmig vedtatt.

¹⁸ Rådmannens saksfremlegg datert 04.04.2017

23. november 2017	<p>Sak 17/02/05 orientering fra selskapet, sak 17/02/06 hovedplan 2018-2033/ handlingsplan- og økonomiplan 2018-2021, sak 17/02/07 drifts- og investeringsbudsjett 2018, sak 17/02/08 endring av selskapsavtalens låneramme, sak 17/02/09 salg av vann til Flateby vannverk, sak 17/02/10 eventuelt. Totalt 6 saker.</p> <p>I saksfremstillingen¹⁹ fremgikk forslag til vedtak som kommunens representant skal støtte. Forslagene til vedtak som Skedsmo kommunes eierrepresentanter i NRVs representantskap skal medvirke til at blir vedtatt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sak 17/02/05 Orientering fra selskapet: stilte eierrepresentanten uten bundet mandat. • Sak 17/02/06 Hovedplan 2018-2033 / handlings- og økonomiplan 2018-2021: saksfremstillingen viste en god hovedplan, men med for høyt ambisjonsnivå. Det ble presisert videre: <ul style="list-style-type: none"> ○ Den framlagte hovedplanen ble ikke vedtatt fordi flere av tiltakene hadde et 50 års perspektiv som vurderes opp mot generasjonsprinsippet i selvkost. Videre burde det drøftes om hovedplan var for ambisiøs og om de foreslåtte investeringene var nødvendig for å utføre nødvendige oppgaver. ○ Investeringer som var planlagt de to første årene av hovedplanen ble godkjent, for å sikre arbeidskontinuitet for igangsatte tiltak. ○ Selskapet skal fremlegge omarbeidet hovedplan til behandling sammen med den planlagte overordnede fagplanen senest i 2019. Selskapet tar initiativ til å samarbeide med eierne om strategi og ambisjoner for selskapet, samt de tekniske avdelingene i eierkommunene, om innholdet i planene. ○ Investeringsprosjekter som var i prosjektfase null skal i omarbeidet hovedplan klassifiseres i «må»-, «bør»- og «kan»-tiltak. ○ Selskapet skal foreta en vurdering av tiltakene og sørge for en ekstern kvalitetssikring av prognoser og handlingsplan innen omarbeidet hovedplan legges fram i 2019. • Økonomiplan 2018-2021 ble behandlet med budsjett 2018, og lagt til innstillingen, sak 17/02/07. • Sak 17/02/07 Drifts- og investeringsbudsjett 2018: Fremlagte forslag til drifts- og investeringsbudsjett 2018 ble vedtatt. Opptak av lån til planlagte investeringer i 2018 innenfor en ramme på 145 mill. kroner ble godkjent. Den planlagte lånegjelden på 1,3 mrd. kroner gjorde selskapet mer sårbart for renteendringer. Låneopptak til planlagte investeringer i 2018 med ramme på MNOK 145 ble godkjent. Styret ble gitt fullmakt til å fremforhandle lånebetingelser og inngå avtale om låneopptak. I saksfremlegget ble det fremhevet at styrets vedtak anga rammen for låneopptaket til MNOK 145. I selskapets sakspapirer ble låneopptaket budsjettert med MNOK 150. Styrets vedtak ble lagt til grunn i saken. • Et tillegg ble fremmet/støttet: Handlings- og økonomiplan 2018-2021 ble godkjent, men de to siste årene av planen forventet omarbeidet i tråd med vedtakspunktene i sak 17/02/06.
	<p>¹⁹ Rådmannens saksfremlegg ikke datert</p>

- **Sak 17/02/08 Endring av selskapsavtalens låneramme.** Selskapet kan ta opp lån til investeringer innenfor en samlet ramme for låneforpliktelser på MNOK 950. Låneopptak skal følge departementets retningslinjer. Endringene i selskapets låneramme, innebærer en endring av selskapsavtalen, og ble satt opp til behandling i de enkelte eierkommuners kommunestyre.
- **Sak 17/02/09 Salg av vann til Flateby vannverk.** NRVs styre ble gitt fullmakt til å inngå avtale med Enebakk kommune om leveranse av supplementvann og reservevann til Flateby vannverk med forutsetninger og innenfor de rammer som fremkommer av saksframlegg. Følgende tilleggspunkter ble fremmet/støttet: Avtalen med Enebakk kommune skal ikke medføre noen kostnader for NRV. Avtalen med Enebakk kommune skal ikke medføre noen kapasitetsutfordring for NRV. Avtalen med Enebakk kommune skal være tidsbegrenset. Reglene om offentlige anskaffelser skal følges.
- **Følgende tilleggssak fremmes/støttes: Reglement for finans- og gjeldsforvaltning:** Selskapet forvalter store verdier og rentebærende gjeld. Eierne ønsker at selskapet utarbeider et reglement som skal gi rammer og retningslinjer for selskapets finans- og gjeldsforvaltning. Også en strategi for håndtering av eierkommunenes renterisiko. Fullmakter, instruksjer og rutiner skal hjemles i reglementet. Reglementet utarbeides med utgangspunkt i «*Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning*» og fremlegges til behandling i representantskapet. Selskapet utarbeider et reglement for finans- og gjeldsforvaltning. Økonomiplan 2018-2021 behandles med budsjett 2018, og ble lagt til innstillingen, sak 17/02/07. Representanten ble gitt fullmakt til å ta standpunkt til forslag fremmet av andre kommuner, og som formannskapet og/eller kommunestyret ikke hadde tatt stilling til.

Vedtak i formannskapet 22.11.2017(PS 17/98 (13/8673)) enstemmig vedtatt.

2.3 Romerike Krisesenter IKS

Ifølge Skedsmo eiermelding behandles ikke selskapet Romerike Krisesenter IKS²⁰ ordinært av eierstyringssekretariatet pga. sekretariatets faglige sammensetning. Det presiseres i eiermeldingen at selskapsoppfølgingen bør følge samme mal. Videre er det laget en kontaktliste over saksbehandlere for disse selskapene som faller utenfor eierstyringssekretariatets saksbehandling.

²⁰ I tillegg følges ikke selskapene Romerike Kontrollutvalgssekretariat og Romerike Revisjon IKS opp av eierstyringssekretariatet.

Revisjonen har tatt for seg representantskapsmøter avholdt 29. november 2016, 25. april 2017 og 28. november 2017.

Romerike Kriesenter IKS	
Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS)
Formål	Tilby midlertidig bosted og rådgivning til kvinner, menn og deres barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og ellers å oppfylle de krav som følger av lov om kommunale krisesentertilbud av 19. juni 2009 nr. 44 for denne persongruppen.
Eierandeler	Aurskog Høland 5,7 %. Sørumsdal 6,3 %, Fet 4,1 %, Rælingen 6,2 %, Enebakk 2,0 % (Enebakk betaler etter halvdel av innbyggertall), Eidsvoll 8,4 %, Nannestad 4,3 %, Hurdal 1,0 %, Lørenskog 12,9 %, Skedsmo 19,0 %, Nittedal 8,3 %, Gjerdrum 2,3 %, Ullensaker 12,0 %, Nes 7,5 %
Representantskap	14 medlemmer med varamedlemmer. Hver kommune oppnevner en representant med varamedlem hver. Eierkommunene har en stemme hver.
Styret	5 medlemmer pluss 1 medlem valgt av og blant de ansatte. Valgkomité.

Representantskapet	
29. november 2016	<p>Sak 12/16 protokoll fra representantskap 27.4.2016m sak 13/16 å godkjenne innkalling og dagsorden, sak 14/16 valg av representanter til å medunderskrive protokoll, sak 15/16 handlingsplan 2017-2020, sak 16/16 økt bemanning ved Romerike krisesenter IKS, sak 17/16 budsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020, sak 18/16 selskapets orienterer. Totalt 7 saker.</p> <p>I saksfremstillingen²¹ fremgikk det av rådmannens forslag til vedtak at kommunens representant skal støtte styrets innstilling i alle saker. I saksfremstillingen ble det anbefalt at styrets innstilling i sakene 12, 13 og 14 ble godkjent. I rådmannens saksfremstilling ble styrets innstilling støttet i følgende saker, med tilleggskommentar for sak 16:</p> <ul style="list-style-type: none">• sak 15, handlingsplan 2017-2020, (selskapets strategiske fokusområder er fornuftige og de tas til etterretning),• sak 16, styrke selskapets bemanning med fire årsverk for å håndtere senterets økte aktiviteter. Styrets oppgave var å styrke bemanningen innenfor 2016-rammene. I 2016 ansatte styret tre nye faste årsverk. Det var ikke åpnet for å forskuttere budsjettvedtak for 2017 og ansette fast i 2016. Ansettelsene skulle være midlertidige med ekstra innleie ved behov. I saksfremstillingen fremgikk det at burde vurderes om det var nødvendig å ansette det siste årsverket. Kostnaden for fire fagstillinger ble estimert til MNOK 2,6. Utgiftene ble finansiert med omdisponering i selskapet knyttet til lavere rente, lavere låneavdrag og kostnadsreduksjoner på driftsutgifter, samt økt tilskudd fra eierkommunene. Med kommentarene over ble orienteringen om økt bemanning tatt til etterretning.• Sak 17, budsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020, Skedsmo kommunes andel på MNOK 4,126 mill. er innarbeidet i Helse og Sosialsektorens budsjettforslag for 2017. <p>Vedtak i formannskapet 23.11.2016 (PS 16/280 (16/140)) er enstemmig vedtatt.</p>

²¹ Rådmannens saksfremlegg ikke datert

Representantskapet	
25. april 2017	<p>Sak 1/17 godkjenne innkalling og dagsorden, sak 2/17 protokoll fra representantskap 29.11.2016, sak 3/17 valg av to representanter til å medunderskrive protokoll, orienteringssaker (uten saksnr.) tas på eiermøte fra kl. 13-14.30 med statistikk inkludert brukerdøgn pr. kommune, saker til behandling sak 4/17 årsregnskap og styrets årsberetning 2016, sak 5/17 valg av to medlemmer til styret og oppgaven som styreleder og nestleder. Totalt 5 saker, 6 saker om inkludert orienteringssak uten saksnr.</p> <p>I saksfremstillingen²² fremgikk det av rådmannens forslag til vedtak at styrets innstilling i alle saker ble godkjent. I saksfremstillingen ble styrets innstilling støttet i sak 1, 2 og 3 uten videre kommentarer. Videre ble styrets innstilling også støttet i følgende saker, med tilleggskommentarer;</p> <ul style="list-style-type: none">• sak 4, årsregnskapet viste et merforbruk ca. NOK 840 000. Rådmannen tok årsakene til overforbruk (kjøp av konsulenttenester, reparasjonskostnader, utskifting av hekk, premieavvik pensjonsfond 2015 og 2016 og økte lønnskostnader med flere ansatte i 2016) til etterretning og stilte seg bak forslaget om å benytte disposisjonsfond for inndekning av underskudd. Skedsmo kommune godkjente årsregnskap 2016 og styrets årsberetning.• sak 5, valg av styremedlemmer. To nye styrerepresentanter ble valgt i representantskapsmøtet. Skedsmo kommunes representant ble gitt fullmakt til å ta standpunkt til valg av to nye representanter til styret på bakgrunn av valgkomiteens innstilling. <p>Vedtak i formannskapet 19.04.2017 (PS 17/64 (17/949)) e enstemmig vedtatt.</p>

²² Rådmannens saksfremlegg ikke datert

Representantskapet	
28. november 2017	<p>Sak 6/17 godkjenne innkalling og dagsorden, sak 7/17 protokoll fra representantskap 25.4.2017, sak 8/17 valg av to representanter til å medunderskrive protokoll, orienteringssaker (uten saksnr.) selskapet orienterer, saker til behandling sak 9/17 justert budsjett 2017, sak 10/17 handlingsplan 2018-2021, 11/17 budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021. Totalt 6 saker, 7 saker om inkludert orienteringssak uten saksnr.</p> <p>I saksfremstillingen²³ fremgikk forslag til vedtak at Skedsmo kommune støttet styrets innstilling i sakene 9,10, 11 og 12. Videre ble sakene 6, 7 og 8 til etterretning og ikke ytterligere kommentert i saksfremlegget. Videre ble styrets innstilling støttet i følgende saker, med tilleggskommentar;</p> <ul style="list-style-type: none">• orienteringssakene; rådmannen var positiv til krisesenterets fokus på sykefravær og så en betydelig nedgang i sykefraværstatistikken.• sak 9, justert budsjett for 2017, rådmannens anbefalte at saken ble vedtatt (fra MNOK 1,460 til 1,523 pga. nybygget kennelanlegg og prosjektmidler på 350 000 som ble lagt inn i driftsbudsjettet).• sak 10, strategiske fokusområder, satsningsområdene var fornuftige (brukeren i fokus, nærvær, kommunikasjon, samarbeid og kompetanse) og styrets innstilling ble støttet.• sak 11, budsjett for 2018 og økonomiplanen 2018-2021, vedtak ble anbefalt.• sak 12, kartleggingsrapport om brukernivået hos Romerike Krisesenter IKS, ble tatt til orientering. <p>Vedtak i formannskapet 22.11.2017 (PS 17/99 (2017/949)) enstemmig vedtatt.</p>

²³ Rådmannens saksfremlegg ikke datert

3 VEDLEGG – EIERSTYRINGSSEKRETARIATETS MANDAT

Mandat for interkommunalt eierstyringssekretariat

Formål

Rådmennene i Skedsmo kommune, Lørenskog kommune, Rælingen kommune, Sorum kommune, Fet kommune, Nittedal kommune og Aurskog-Holand kommune har opprettet et eget interkommunalt administrativt eiersekretariat.

Sekretariatets formål er å bidra til at kommunenes målsettinger for de tjenester selskapene har ansvar for realiseres gjennom å utvikle kommunens rolle som eier og bruker overfor selskapene.

Myndighet

Eierstyringssekretariatet er ikke et vedtaksorgan, men et administrativt samarbeidsorgan for eierne på saksbehandlernivå i samordning av syn og vedtak for de interkommunale selskapene som et ledd i rådmennenes fullførte saksbehandling av slike saker til kommunens eierstyringsorgan.

Omfang

Følgende selskap inngår i eierstyringssekretariatets saksoppfølging:

- NRV IKS: Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Fet, Sorum, Nittedal, Gjerdrum
- NRA IKS: Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Nittedal
- ROAF IKS: Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Fet, Sorum, Nittedal, Gjerdrum, Enebakk, Aurskog-Holand
- NRBR IKS: Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Nittedal, Fet, Sorum, Aurskog-Holand
- MIRA IKS: Fet, Sorum, Gjerdrum
- NRV AS i avviklingsperioden: Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Fet, Sorum, Nittedal
- RA-2 AS i avviklingsperioden: Skedsmo, Lørenskog, Rælingen
- Strandveien 1 AS i avviklingsperioden: Skedsmo, Lørenskog, Rælingen, Fet, Sorum, Nittedal

Øvrige selskap:

- Romerike Krisesenter IKS
- Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS
- Romerike Revisjon IKS

Disse selskapene behandles ikke ordinært av eierstyringssekretariatet pga. sekretariatets faglige sammensetning, men selskapsoppfølging bør følge samme mal. Det lages en kontaktliste med saksbehandlere for disse selskapene.

Enebakk kommune inviteres når det gjelder saker om ROAF IKS.
Gjerdrum kommune inviteres når det gjelder saker om NRV IKS, ROAF IKS og MIRA IKS.

Arbeidsoppgaver

Eiersekretariatets hovedarbeids- og ansvarsområde er å samordne kommunens synspunkter for saken behandles i kommunenes formannskap/kommunestyre.

Dette innebærer å

- Være godt kjent med selskapenes virksomhet og kommunens målsettinger innenfor selskapenes områder
- Samordne kommunenes mål og strategier

- Sikre at alle forhold i saker til eierstyringsorganet er nødvendig belyst
- Samordne synspunkter og drøfte uenigheter og ulike syn
- Samordne og utforme ordlyd i vedtak
- Der det ikke er enstemmighet, skal dette synliggjøres i saksutredningen slik at uenighet er kjent hos eierne før representantskapsmøtet.

Ledelse og arbeidsform

Rådmennene i fellesskap utpeker leder for eierstyringssekretariatet. Leder innkaller til møter i sekretariatet. Sekretariatet skal holde kontakt med hverandre løpende i alle saker om selskapene, og kan også utveksle saksframlegg og enighet om innstilling pr epost dersom det er hensiktsmessig.

Sekretariatet skal selv utvikle en arbeidsform som er nødvendig for å ivareta sine oppgaver.

Strategier

Sekretariatets arbeid skal utvikles på bakgrunn av følgende strategier:

- Selskapenes virksomhet skal inngå som likeverdig med annen virksomhet kommunene driver
- Samordnede mål og strategier for tjenestoområder som selskapene har ansvar for på vegne av kommunene skal utvikles og videreutvikles. Utarbeide eierstrategi for hvert enkelt selskap kan være aktuelt i denne sammenheng
- Det skal utvikles indikatorer for sammenligning mot andre tilsvarende virksomheter
- Saksbehandlingsprosess for behandling av representantskapsaker i kommunenes eierstyringsorgan skal ha en tydelig felles tidslinje
- De ulike rådmennenes syn i sakene skal så langt det er mulig være kjent for øvrige rådmenn når sakene sendes ut til politisk behandling i den enkelte kommune
- Selskapenes årsrapportering til representantskapene skal ha tilsvarende innhold som rådmennenes rapportering til kommunestyret

Revidert i rådmannsmøte xx.xx.2015

4 VEDLEGG - SPØRREUNDERSØKELSE

Eierskapsforvaltning i Skedsmo kommune

For å starte undersøkelsen, trykk "neste"

Spørsmål til eierrepresentanter

Som representant i generalforsamling i aksjeselskap og/eller representantskapsmedlem i interkommunale selskap, ber vi deg svare på følgende spørsmål. Det vil først komme noen spørsmål om din opplæring som eierrepresentant og deretter noen spørsmål om rutiner for din mandatering/fullmakt i eierorganer.

Spørsmål til formannskapsmedlemmer

Som medlem av formannskapet ber vi deg om å svare på spørsmålene som følger.

Opplæring av kommunens eierrepresentanter

5) * Har du hatt opplæring i rollen som kommunens eierrepresentant?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

6) * På en skala fra 1-6, der 1 er svært dårlig og 6 er svært god, hvordan vurderer du denne opplæringen når det gjelder

	Svært dårlig					Svært god	Ingen formening
	1	2	3	4	5	6	
rolleforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
forståelsen av eierviljen (eiermelding, eierstrategi ol.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kunnskap om styringsmodeller for selskaper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
samlet verdi av opplæringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7) * På en skala fra 1-6, der 1 er lite behov og 6 er stort behov, hvordan vil du vurdere behovet for opplæring for eierrepresentanter på følgende områder:

	Lite behov					Stort behov	Ingen formening
	1	2	3	4	5	6	
rolleforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
forståelsen av eierviljen (eiermelding, eierstrategi ol.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kunnskap om styringsmodeller for selskaper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8) Andre områder:

9) Dersom det er noe du ønsker å kommentere når det gjelder opplæring i ditt verv som eierrepresentant for kommunen kan du gjøre det her:

0/4000

Mandatering/fullmakt fra formannskapet til eierrepresentanten i saker som skal til behandling i representantskap eller generalforsamling

11) * På en skala fra 1 til 6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig, hvor enig/uenig er du i følgende påstander:

	Helt uenig					Helt enig	Ingen formening
	1	2	3	4	5	6	
Mandateringen/fullmakten som gis kommunens eierrepresentant til det enkelte eiermøte er klar og tydelig.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mandateringen/fullmakten som gis kommunens eierrepresentant gir tilstrekkelig handlingsrom for representanten i det aktuelle møtet i eierorganet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rutinene rundt mandatering/fullmakt er avklart.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rutinene rundt mandatering/fullmakt fungerer godt i praksis.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12) Utdyp gjerne svarene dine over, og legg til dersom du har ytterligere kommentarer om temaet:

0/4000

Kommunestyremedlemmer

Som kommunestyremedlem ber vi deg om å svare på spørsmålene som følger.

Skedsmo kommune er eier av en rekke selskaper. Som kommunestyremedlem er det viktig at du kjenner til hvilke selskaper kommunen eier og hvilke oppgaver og tjenester de utfører for kommunen.

Det er derfor viktig at kommunestyret får informasjon som gir kunnskap om tjenestene selskapene utfører og resultatene av disse. Dette er sentralt for at du som kommunestyremedlem skal ha et tilstrekkelig grunnlag for å treffe beslutninger som er lagt til kommunestyret.

14) Fra hvilke kilder får du informasjon om kommunens selskaper, tjenestene de utfører og samfunnsnytte/resultatene av tjenestene? Velg de tre alternativene du opplever som mest betydningsfulle informasjonskilder for deg (trekk dem over i boksen til høyre), og ranger disse (trekk i alternativene for å rangere, den viktigste lengst opp osv):

	1	2	3
eiermelding	☐	☐	☐
rapportering fra selskapene	☐	☐	☐
kommunens administrasjon	☐	☐	☐
referatsaker fremlagt for kommunestyret	☐	☐	☐

	1	2	3
referat fra eierrepresentanten	☐	☐	☐
presse	☐	☐	☐
leser meg opp på egenhånd	☐	☐	☐
annet (utdypes på neste side)	☐	☐	☐

15) * Du valgte og rangerte "annet" i det forrige spørsmålet, utdyp hva "annet" er her:

16) * På en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig, hvor enig/uenig er du i følgende påstand:

	Helt uenig			Helt enig			Ingen formening
	1	2	3	4	5	6	
Jeg opplever å ha tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for å kunne treffe beslutninger i kommunestyret som angår selskapene.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17) * Utdyp behovet for ytterligere informasjon om selskapene. Hva slags informasjon opplever du ikke å få (som hadde vært ønskelig) og hvilke kilder til informasjon burde evt vært bedre?

0/4000

18) Dersom du ønsker å gi ytterligere kommentarer i forbindelse med noe av det du har svart på kan du gjøre det her:

0/4000

5 VEDLEGG – EKSEMPEL PÅ RUTINE FRA ULLENSAKER KOMMUNE

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Proses	Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning	Dokumentkategori	Prosedyre
Godkjent dato	03.10.2016 (Wike, Klaus Harald)	Siste revisjon	
Endret dato	26.08.2016 (Wike, Klaus Harald)	Neste revisjonsdato	

1 Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

2 Hensikt

Sikre at ansvarlig hovedutvalg får den informasjonen de trenger for best mulig aktivt å kunne forvalte kommunens eierinteresser i selskap og samarbeid, gjennom å instruere kommunens eierrepresentanter.

3 Ansvar og myndighet

- Rådmannen er ansvarlig for at prosedyren er etablert, holdes vedlike og følges opp.
- Rådmannens stab ved juridisk rådgiver har ansvaret for å vedlikeholde prosedyren.
- Kommunaldirektørene skal legge fram saker for ansvarlig hovedutvalg.
- Enhetsledere/avdelingsledere skal vurdere saker fra eierforvaltningsansvarlige for de enkelte selskap og samarbeid
- Den eierforvaltningsansvarlige skal holde seg a jour med aktiviteten i det selskap og samarbeid vedkommende er ansvarlig for. Vedkommende skal bidra til at kommunens mål på tjenesteområdet best mulig blir realisert gjennom selskapet/samarbeidet.
- Eiersekretær (juridisk rådgiver i rådmannens stab) skal ha koordinatoransvar for saker om eierforvaltning og sørge for at informasjon fra selskaper og samarbeider fordeles på rette eierforvaltningsansvarlig i sak- og arkivsystemet.
- Dokumentsentret skal føre all inngående post fra selskaper og samarbeider på eiersekretær.

4 Gjennomføring

4.1 Rammen

Ullensaker kommune har valgt å legge deler av tjenesteproduksjonen til selskap og samarbeid. Administrasjonen skal bidra til å få på plass et system av prosesser og praksiser som samlet sett beskriver kommunens planer med selskapene, forholdet til egen virksomhet og hvordan man ønsker å følge opp sin egen politikk overfor selskapene. Det er naturlig at denne politikken ikke avviker vesentlig fra den politikk man har lagt til grunn overfor den delen av den kommunale virksomheten som skjer i egenregi. Fokus skal være på hvordan ulike selskaper og annen kommunal virksomhet samlet sett bidrar til virkeliggjøringen av god service og gode livsbetingelser for kommunens innbyggere og næringsliv.

Administrasjonen skal som ved tjenester som produseres i egenregi, sørge for at beslutningsunderlaget for hovedutvalgene som er ansvarlig for tjenestene som produseres i selskap og samarbeid er forsvarlig utredet. Ullensaker kommunes politikk på de ulike tjenesteområdene kommer til uttrykk i kommuneplan, kommunedelplaner, temaplaner, økonomiplan, årsbudsjett, styringskort, virksomhetsplan, samt ulike rapporteringer på ovennevnte og politiske saker i

29.06.2017 14:30:49

1/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Prosess Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning
 Godkjent dato 03.10.2016 (Wike, Klaus Harald)
 Endret dato 26.06.2016 (Wike, Klaus Harald)

Dokumentkategori Prosedyre
 Siste revisjon
 Neste revisjonsdato

kommunestyret og hovedutvalg. Ved hjelp av slike saksframlegg kan hovedutvalgene instruere kommunens representanter i eierorganene.

4.2 Begreper og forklaringer

Eiermelding	Er en faktabasert, oversikt over eierdisposisjoner, styrer og representantskap og har følgende tillegg. <ul style="list-style-type: none"> • Utredning • Selskapsvedtekter, selskapsavtaler, eieravtaler • Årsmelding med siste år regnskap – nøkkeltall Oppdateres minst en gang i året, etter at nyvalg er foretatt og når årsmelding og årsregnskap foreligger. (kilde: <i>Eierpolitikk for kommunene i ØRU</i>) Et overordnet politisk styringsinstrument for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt, eget styre eller en vertskommune eller til et annet interkommunalt organ. (kilde: <i>Eierskapsmelding for Ullensaker kommune</i>)
Eierpolitikk	Definerer rammene for hvordan kommunene skal drive eierstyring og – kontroll. Politikken rulleres minst en gang i kommunestyreperioden (kilde: <i>Eierpolitikk for kommunene i ØRU</i>)
Eierstrategier	Utgjør de prioriteringer og tiltak kommunen har overfor ulike selskaper for å sikre at selskapet ivaretar de målsetninger som eierne har satt. (kilde: <i>Eierskapsmelding for Ullensaker kommune</i>)
Eierstyring	Eierstyring er summen av eiers politikk, strategier og kontroll overfor selskapet eller samarbeidet.
Selskapsorgan	Generalforsamling, representantskap, styret og eventuelle organer for brukermedvirkning. (kilde: <i>Eierskapsmelding for Ullensaker kommune</i>)
Eierorgan	Generalforsamling i aksjeselskap, representantskap i interkommunale selskap og styret i samarbeid etter kommuneloven § 27. (kilde: <i>Eierskapsmelding for Ullensaker kommune</i>)
Eierrepresentant	Representantskapsmedlem (IKS) og representant generalforsamling (AS) oppnevnt av Ullensaker kommune, er kommunens representant i selskapet eller samarbeidets eierorgan. (kilde: <i>Eierskapsmelding for Ullensaker kommune</i>)
Dialogmøter mellom eier og selskapet	Til dialogmøter inviterer representanter for eierne (ofte ansvarlig hovedutvalg med administrasjon) representanter fra selskapet for å la seg orientere om virksomheten. (kilde: <i>Eierskapsmelding for Ullensaker kommune</i>)
Ansvarlig hovedutvalg	Ansvarlig hovedutvalg er det hovedutvalget som kommunestyre har delegert forvaltningen av kommunens eiermyndighet til. Alle rettsfellesskap Ullensaker kommune deltar i er tilordnet et hovedutvalg. Dette hovedutvalget er ansvarlig for, innenfor de rammene det er gitt av kommunestyret, å best mulig forvalte kommunens eierinteresser i

29.06.2017 14:30:49

2/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Prosess	Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning	Dokumentkategori	Prosedyre
Godkjent dato	03.10.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Siste revisjon	
Endret dato	26.08.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Neste revisjonsdato	

	rettsfellesskapet. (kilde: Eierskapsmelding for Ullensaker kommune)
Eierforvaltningsansvarlig	Funksjon lagt til rolle i administrasjon. Vedkommende skal bidra til at kommunens mål på tjenesteområdet best mulig blir realisert gjennom selskapet/samarbeidet. Primæroppgaven er å ha oversikt over aktiviteten i ett selskap/samarbeid og sørge for at ansvarlig hovedutvalg får den informasjonen de trenger for best mulig aktivt å kunne forvalte kommunens eierinteresser, gjennom å instruere kommunens eierrepresentanter. Se oversikt over kommunale selskaper/samarbeid og eierforvaltningsansvarlig i pkt 4.4.

4.3 Aktiviteter

Trinn	Aktivitet, handling, beskrivelse	Ansvarlig
1	<p>Motta dokumenter fra selskaper og samarbeider kommunen deltar i</p> <p>Kommunen vil fra selskap/samarbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> - tidlig høst motta forslag til årsbudsjett for kommende år - tidlig vår motta årsrapport og årsregnskap for foregående år - løpende korrespondanse <p>a) All korrespondanse fra selskaper og samarbeider skal sendes til kommunens offisielle postadresse, og ikke til enkeltpersoner.</p> <p>b) Frist for mottak av dokumenter som krever forberedelse i kommunen (eks. møteinnkallinger med sakspapirer) bør være minst 4 uker før selskapets/samarbeidets møte skal avholdes.</p> <p>c) Dersom sakspapirer (brev/e-post) fra selskaper og samarbeider mottas personlig adressert, har mottaker ansvar for at dokumentene umiddelbart blir levert dokumentsenteret for registrering.</p> <p>d) Dokumentsenteret registrerer dokumentene i sak- og arkivsystemet. Eiersekretær med koordinatorkfunksjon for saker om eierforvaltning er saksbehandler.</p>	<p>a) Selskap og samarbeid</p> <p>b) Selskap og samarbeid</p> <p>c) Alle</p> <p>d) Dokument-senteret</p>
2	<p>Fordele mottatt dokument til saksforberedelse</p> <p>For hvert selskap og samarbeid er det oppnevnt eierforvaltningsansvarlig</p>	Eiersekretær

29.06.2017 14:30:49

3/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Prosess Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning
 Godkjent dato 03.10.2016 (Wike, Klaus Harald)
 Endret dato 26.08.2016 (Wike, Klaus Harald)

Dokumentkategori Prosedyre
 Siste revisjon
 Neste revisjonsdato

	<p>som er ansvarlig for saksforberedelse til ansvarlig hovedutvalg, se oversikt i pkt 4.4.</p>	
3	<p>Informasjonsflyt og behandling av løpende eiersaker i ansvarlig hovedutvalg</p> <p>a) Ansvarlig hovedutvalg skal løpende holdes informert om aktiviteten i selskapet/samarbeidet ved at dokumenter fra selskapet refereres i hovedutvalget. Mottatt dokument fra selskap/samarbeid distribueres til eierrepresentant.</p> <p>b) Dersom det er behov for administrasjonens vurdering av informasjon mottatt fra selskapet/samarbeidet, lages notat til orientering i ansvarlig hovedutvalg. Særutskrift fra orienteringssak og mottatt dokument fra selskap/samarbeid distribueres til eierrepresentant.</p> <p>c) Dersom administrasjonen vurderer at ansvarlig hovedutvalg bør gi en instruksjon til eierrepresentant om hvordan disse skal forholde seg til ulike saker og hvordan det skal stemmes eller strategisk forholde seg til aktivitet i selskap/samarbeid, utformes saksframlegg for behandling. Hovedutvalget bør utforme sine instruksjoner på en slik måte at det gir rom for forhandlinger med andre eiere i den grad Ullensaker kommune er mindretallseier i selskapet/samarbeidet. Særutskrift med vedtak og mottatt dokument fra selskap/samarbeid distribueres til eierrepresentant.</p> <p>d) Hvis informasjon mottas fra selskap/samarbeid som representerer ett avvik fra selskapets formål (selskapsavtale) eller vedtatte mål i eierstrategi, skal det fremmes sak for ansvarlig hovedutvalg.</p>	Eierforvaltnings-ansvarlig
4	<p>Eierstrategi for det enkelte selskap</p> <p>a) For å sikre aktiv eierforvaltning skal kommunen utarbeide en eierstrategi som utgjør de prioriteringer og tiltak kommunen har overfor de ulike selskaper for å sikre at selskapet/samarbeidet ivaretar de målsetningene som eierne, dvs. ansvarlig hovedutvalg, har satt. Ansvarlig hovedutvalg vedtar eierstrategiene.</p>	a) Eierforvaltningsansvarlig

29.06.2017 14:30:49

4/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Prosess	Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning	Dokumentkategori	Prosedyre
Godkjent dato	03.10.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Siste revisjon	
Endret dato	26.08.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Neste revisjonsdato	

	<p>b) Ullensaker kommune har sluttet seg til en felles eierstrategi for en rekke selskaper/samarbeid i ØRU-regi. Ansvarlig hovedutvalg skal i forkant av behandling av årsbudsjett til selskap/samarbeid få seg forelagt sak om det er behov for å gjøre særlige presiseringer/ tilpasninger/ prioriteringer av felles eierstrategi for å fremme Ullensaker kommunes spesifikke mål og behov.</p> <p>c) Behandling av eierstrategi og budsjett/økonomiplan for selskap/samarbeid må samordnes med kommunens årshjul for utarbeidelse av budsjett/økonomiplan.</p> <p>d) Særutskrift med vedtak distribueres til eierrepresentant.</p>	<p>b) Rådmann, kommunaldirektører</p> <p>c) Eierforvaltningsansvarlig</p> <p>d) Eiersekretær</p>
5	<p>Kontroll med og resultatvurdering av selskap/samarbeid</p> <p>a) Selskap/samarbeidet skal legge frem jevnlig rapporter over sin virksomhet. Rapportene behandles fortløpende i ansvarlig hovedutvalg.</p> <p>b) I forbindelse med mottak av årsrapport og regnskap fra selskapet og samarbeidet, skal ansvarlig hovedutvalg evaluere resultatoppnåelse. Resultatoppnåelse vurderes i forhold til årsrapport, årsregnskap og eierstrategien for selskapet/samarbeidet.</p> <p>c) Administrasjonen bør i saksframlegget alltid vurdere</p> <ol style="list-style-type: none"> i. om videre deltakelse i selskapet/samarbeidet er den organisasjonsformen for tjenesteproduksjon som best fremmer kommunens interesser. ii. om aktiviteten i selskapet/samarbeidet er innenfor rammen av formålet beskrevet i selskaps- eller samarbeidsavtalen iii. evaluert resultat opp mot behovet for endringer i selskapsstrategien 	<p>a) Eierforvaltningsansvarlig</p> <p>b) Eierforvaltningsansvarlig</p> <p>c) Eierforvaltningsansvarlig/kommunaldirektør</p>
6	<p>Dialogmøter mellom eier og selskapet</p> <p>a) Minst en gang i valgperioden, helst årlig, inviteres styreleder og daglig leder til dialogmøte om utviklingen i selskapet og samarbeidet. I tillegg til ansvarlig hovedutvalg bør, fra kommunens side, også ordfører, rådmann/ kommunaldirektør og eierforvaltningsansvarlig delta.</p> <p>b) Møtets innretning skal bære preg av dialog om utviklingen i rettsfellesskapet. Møtene benyttes ikke til styring. Møtene må ikke undergrave eierorganets autoritet i forhold til styret.</p>	<p>a) Eierforvaltningsansvarlig i samarbeid med hovedutvalgsleder</p> <p>b) Ordfører</p>

29.06.2017 14:30:49

5/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Prosess	Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning	Dokumentkategori	Prosedyre
Godkjent dato	03.10.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Støtte revisjon	
Endret dato	26.08.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Neste revisjonsdato	

	Eierstyringen skal skje via eierorganet (generalforsamling/representantskap).	
7	<p>Rullering av eiermelding</p> <p>a) Ullensaker kommunes eiermelding rulleres årlig.</p> <p>b) Innspill hentes fra eierforvaltningsansvarlig.</p> <p>c) Eiermeldingen behandles i ansvarlig hovedutvalg og kommunestyre</p>	<p>a) Eiersekretær</p> <p>b) Eiersekretær</p> <p>c) Rådmann</p>
8	<p>Opplæring og kompetanse av eierrepresentanter og eierforvaltningsansvarlige</p> <p>a) Som en del av folkevalgtopplæringen gjennomføres obligatoriske kurs og/eller eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte i de ulike aspektene knyttet til eierstyring av utskilt virksomhet. Den første opplæringen skal gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden og senere med oppfølging årlig i form av et interkommunalt seminar om mål og strategier og utøvelse av eierskap for representantskap og styrene. Samlingen bør omfatte alle som er oppnevnt i verv fra kommunen i ØRU-samarbeidet og organiseres som en heldags samling.</p> <p>b) For å styrke kompetanse og sikre informasjon til ansvarlig hovedutvalgspolitikerne, bør det årlig etter gjennomføring av årsmøter/representantskapsmøter/generalforsamlinger, gis informasjon om status for selskapene, drift og nøkkeltall.</p>	<p>a) Eiersekretær</p> <p>b) Eierforvaltningsansvarlig</p>

4.4 Oversikt over kommunale selskaper/samarbeid og eierforvaltningsansvarlig

<p>Hovedutvalg for overordnet planlegging</p> <p>a) Digitale Gardermoen IS (K§27)</p> <p>b) Romerike Revisjon IKS</p> <p>c) Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike (K§27)</p> <p>d) Øvre Romerike Utvikling (K§27)</p> <p>e) Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS</p>	<p>Eierforvaltningsansvarlig:</p> <p>a) Kommunikasjonssjef</p> <p>b) Økonomisjef</p> <p>c) Økonomisjef</p> <p>d) Rådmannen</p> <p>e) Rådmannen</p>
<p>Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur</p> <p>a) Gardermoregionens interkommunale brannvesen IKS</p>	<p>Eierforvaltningsansvarlig</p> <p>a) Kommunaldirektør plan, kultur og teknisk</p>

29.06.2017 14:30:49

6/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Prosess	Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning	Dokumentkategori	Prosedyre
Godkjent dato	03.10.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Stete revisjon	
Endret dato	26.08.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Neste revisjonsdato	

b) Øvre Romerike Avfallsselskap IKS	b) Enhetsleder Vann, avløp, renovasjon og veg
c) Ullensaker og Nannestad interkommunale vannverk (K527)	c) Enhetsleder Vann, avløp, renovasjon og veg
d) Tunstyret (K527)	d) Kommunaldirektør plan, kultur og teknisk
Hovedutvalg for skole og barnehage For tiden ikke ansvarlig for noen selskap	Eierforvaltningsansvarlig
Hovedutvalg for helsevern og sosial omsorg	Eierforvaltningsansvarlig
a) Orbit Arena AS, med datterselskap	a) Kommunaldirektør for helsevern og sosial omsorg
b) Øvre Romerike Industriservice AS	b) Kommunaldirektør for helsevern og sosial omsorg
c) Romerike krisesenter	c) Kommunaldirektør for helsevern og sosial omsorg

Se vedlegget «Oversikt over kommunale selskap/samarbeid og saksbehandlere» for oversikt over hvem som er saksbehandler for saker om de selskap og samarbeid kommunen deltar i.

5 Dokumenter

Maler, sjekklister, skjema o.l som brukes i denne prosedyren	Original lagret hvor
Oversikt over kommunale selskap/samarbeid og saksbehandlere	Kvalitetssystem

6 Registreringer og arkivering

Dokumenter som produseres ved gjennomføring av prosedyren	Arkiv/lagres hvor	Arkiveringstid
Møteinnkallinger, sakliste, sakspapirer og annen korrespondanse	Sak- og arkivsystem	Evig

7 Referanser

- Lowerk
 - KommuneLOven, særlig § 27 og §§ 28-1 a flg.
 - Lov om interkommunale selskap
 - Aksjeloven

29.06.2017 14:30:49

7/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

ID: 4881-2

Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid

Prosess	Felles / UK Felles / Organisasjon / Eierforvaltning	Dokumentkategori	Prosedyre
Godkjent dato	03.10.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Stole revisjon	
Endret dato	26.08.2016 (Wilke, Klaus Harald)	Neste revisjonsdato	

- Eierskapsmelding for Ullensaker kommune, godkjent av Ullensaker kommunestyre
- Eierpolitikk for kommunene i ØRU, godkjent av Ullensaker kommunestyre
- Felles Eiermelding 2014 for kommunene på Øvre Romerike (ØRU), godkjent av Ullensaker kommunestyre
- Delegeringsreglement for Ullensaker kommune
- Prosedyre for å produsere sak til politisk behandling
- Prosedyre for post- og dokumentbehandling

29.06.2017 14:30:49

8/8

Dette dokumentet er ikke godkjent i utskrevet format med mindre det kommer fram særskilt i dokumentet. Godkjent versjon er kun tilgjengelig i elektronisk kvalitetssystem.

